

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Gilleleje kirke. I oktoberdagene 1943 søgte 90 danske jøder tilflugt på kirkens loft. De blev røbet og alle ført til Theresienstadt.

(Hedemann Foto, Gilleleje)

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. 03 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lundeberg, Hesselager. 09 25 14 77. (Der er 7 senge). Ferie hjemmets adresse er: Flejmosen 4, Østerby, 6470 Syd-Als, Als. 04 46 53 42. Tilsynsførende: fru Karin Boysen, Østerbyvej 46, Østerby, 6470 Syd-Als, tlf. 04 46 51 75.

Medlemmer: Iflg. fundatsen paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles om at videreføre feriehjemmet på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Kontorchef, cand. jur. Hans Andersen.

Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. 03 86 55 59.

Næstformand: Civilingeniør Mogens Dyre,

Hestehavevej 3, Sjellerupskov, 6430 Nordborg. Tlf. 04 45 86 22.

Kasserer: Skræddermester Povl Brandt, Glerupvej 19, 2610 Rødovre. Tlf. 02 91 13 72.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg. Tlf. 06 81 07 09.

Overlærer preben Feddersen, Caroline Amalievej 11, Lundeberg, 5874 Hesselager. Tlf. 09 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Kontorchef Niels Christian Andersen
Vølmervej 5, 6330 Padborg
Tlf. 04 67 31 53

Læge Axel Jørgensen
Duebrødrevvej 14, 9000 Aalborg
Tlf. 08 10 15 80

Overbetjent Ejler Mortensen
Nørregade 6, 6440 Augustenborg
Tlf. 04 47 17 04

Sektionschef Hans Bøjlund
Skovparken 7, 6000 Kolding
Tlf. 05 52 96 11

Oberst K. Kjeldsen
Tingagerhjemmet, 5750 Ringe
Tlf. 09 62 31 63

Redaktør Johs. Rasmussen
Ømkulevej 9, 7100 Vejle
Tlf. 05 82 65 72

Sparekassedirektør Einer Hauberg
Holballe 3, 6473 Tandslæt
Tlf. 04 44 76 04

Tandtekniker Leo Kæraa
Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg
Tlf. 06 27 04 28

Provst Poul Riis
Hostrupsgade 9, 4200 Slagelse
Tlf. 03 53 35 34

Direktør G. Jespersen
Gullestrupvej 7, 7400 Herning
Tlf. 07 12 11 84

Herreekviperingshandler
Carl Otto Larsen,
Lærkevej 6, 6440 Augustenborg.
Tlf. 04 47 11 60

Maskinmester H.P. Skjoldborg
Skovbrinken 9, 6400 Sønderborg
Tlf. 04 42 57 07

Direktør Bernth Johannesson
Jacobys Allé 16, 2.th., 1806 Frederiksberg
C
Tlf. 01 31 86 86

General Fl. B. Larsen
Lundsgårdsvej 16, 4180 Sorø
Tlf. 03 63 59 20

Solveig Skjøtt
Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose
Tlf. 02 48 56 74

Forvalter Axel Lauritzen
Lundtofteparken 42, 2.tv., 2800 Lyngby
tlf. 02 88 12 42

FANGESAMMENSLUTNINGENS REKREATIONSFOND

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreatiønsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningsskema kan rekvireres hos formanden: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreatiønsopholdes samlede pris, dog max. kr. 4.000.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreatiøns hjem, kuranstalter, snatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningsskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreatiønsopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det på påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Bladet

Pigtraad - Gestapofangen

Udkommer med 7 numre i år.
(De lige mdr. + november).

ABONNEMENT, BLADREGNSKAB OG ANNONCER

Poul Nielsen,
Bavnebjergspark 6,
3520 Farum
02 95 22 08

Årsabonnement 60,- kr.

Udenfor Skandinavien betales et portotillæg på 30,- kr.

Giro 9 31 54 54.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes hurtigst muligt ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

REDAKTION

Johs. Fosmark
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1
8600 Silkeborg
06 81 07 09

Villy Mørk Jensen
Sjørringvigvej 6, Sjørring
7700 Thisted
07 97 12 71

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

INDE I BLADET:

Krystalnatten	123
Mindestue i Ravensbrück	125
Mindeplade for Danmarks Frihedsråd	125
Årsstævne i Frøslev	126
Forslag til rettelser i bogen om vore faldne	128
Runde dage	130
Tysk information 9. april 1940 ...	132
Die Moorsoldaten	133
Frihedsmuseet	134
Foreningerne	136-142
Mindeord	142
Bøger	143

De følgende numre af vort blad udkommer 15/11 og 15/12 1988. Stof må være redaktionen i hænde senest 4 uger før de nævnte dage.

Pigtraad - Gestapofangen

NR. 5

Oktober 1988

43. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpefond og Sammenslutningen af danske fanger fra Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben . Dachau-klubben . Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen
Landsforeningen Gestapo-Fangerne . Foreningen af Gestapofanger fra besættelsen . Hannover-Stöcken-gruppen
Horserød-Foreningen . Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme
Ravensbrück-gruppen . Sachsenhausen-foreningen . Stutthof-foreningen . Theresienstadt-foreningen

Chokerende 50-års dag:

Krystalnatten betød naziterror over hele Tyskland

I november 1938 blev Krystalnatten en realitet. Den 7. november trængte den unge jødiske emigrant Herschel

Grynszpau ind i den tyske ambassade i Paris.

I sin vrede over, at hans forældre var

blant de jøder, der var fordrevet fra Tyskland, affyrede han et dødbringende skud mod den tyske ambassadesekretær Ernst von Rath, og endnu før legationsrådets død blev der overalt i Tyskland foretaget systematiske ødelæggelser af synagoger og jødiske forretninger i så stor udstrækning, at 7500 forretninger blev plyndret, og nazister fra de uniformerede korps tog personligt grådigt for sig af kostbarhederne.

191 synagoger blev stukket i brand, og 76 af dem blev totalt ødelagt. 20.000 jøder blev arresteret, 36 blev dræbt og 76 hårdt såret.

USA reagerede ved for bestandigt at hjemkalde sin ambassadør i Berlin, men den opfindsomme propagandaminister Joseph Goebbels sammenkaldte hele den udenlandske presses folk og forklarede, at pogromerne ikke var regeringens værk, men de skyldtes befolkningens spontane reaktion. Aktionerne var ikke organiserede, fortalte han. Men flere rapporter fra SS-brigader afslørede senere, at de »spontane« reaktioner både var planlagt og organiseret.

Jødernes kørekort blev nu inddraget, og i Berlin blev det forbudt jøder at færdes i visse af hovedstadens gader. Fra sit luftfartsministerium meddelte Herman Göring, at alle jøder i fællesskab skulle betale en milliard Rigsmark i bod til det tyske rige.

Det blev i gennemsnit 4000 RM til hver. Desuden skulle jøderne selv betale udbedringen af alle Krystalnattens ødelæggelser.

F-k.

SA-folk i arbejde: Tyskere! Forsvar jer! Køb ikke hos jøder!

NEUENGAMME FORENINGENS REKREATIONS- & HJÆLPEKASSE TIL FORDEL FOR FRIHEDSKAMPENS OFRE

Adresse: c/o Frihedsfondens kontor
Frederiksberg Bredgade 13
2000 Frederiksberg

Midlerne fra salg af frimærke med overpris, til fordel for frihedskampens ofre og deres minde, udgivet i anledning af 40 års dagen — 4. maj 1985, uddeles til rekreatiøns formål eller -hjælp i særlige trangtilfælde.

Beløb kan søges af danske statsborgere, der er — eller vil kunne anerkendes i henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre § 1a.

Anmodning om ansøgningsskema sendes til ovenstående adresse.

Krystalnatten huskes

Internationalt møde i Frankfurt am Main

Efter indbydelse af en række fange- og modstandsorganisationer har man på et møde i Frankfurt am Main vedtaget at afholde et internationalt symposium søndag den 6. november i regeringsbyen Bonn. Det sker under mottoet: 50-året for rigspogromnatten, 40-året for deklARATIONEN om menneskerettighederne, intolerance, racisme, fjendtligheden mod fremmede, antisemitismen samt folkemord i går og i dag.

Det forberedende møde nedsatte et arbejdsudvalg. I mødet var følgende organisationer repræsenteret:

Comité International d'Auschwitz

Fédération Internationale des Résistants (FIR)

Internationales Romberg-Park Komitee

Udvalget af tidligere fanger og modstandsfolk, Dänemark

Vereining Landelijk Kontakt-Groep (LKG), Nederlande

Nederlands Auschwitz-Komitee, Nederlande

Verenigd Verzet 1940-45, Nederlande

Fédération des Résistants et Antifascistes Hongrois, Ungarn

Komitee der Antifaschistischen Widerstandskämpfer der DDR, DDR

Vereiningung der Verfolgten des Naziregimes - Bund der Antifaschisten, BRD

Svaz Protifasistických Boyovníku C.S.S.P.B., Tschoslovakai

Sowjetisches Komitee der Kriegsveteranen, Sowjetunion

Synagogen i Oranienburg Strasse i Berlin brænder.

Dansk udstilling i Ravensbrück-lejren realiseres nu

Forventes indviet
26. oktober

I 1986 henvendte en kreds af tidligere danske fanger i Ravensbrück-lejren i det nuværende DDR sig til Frihedsmuseet. I lejren havde man restaureret den tidligere cellebygning og indbød de lande, der havde haft fanger i lejren til at indrette udstillinger i cellerne. Fangerne ønskede Frihedsmuseets hjælp til også at indrette en dansk sektion. Museet har gerne villet hjælpe, men da en sådan fast udstilling skal kunne stå uden tilsyn herhjemme fra, må den være professionelt fremstillet, og det koster penge. Dem havde Frihedsmuseet ikke, og det viste sig i den følgende tid meget vanskeligt at skaffe hele beløbet, selv om udstillingen fik tilskud fra Frihedsfonden, Carlsbergs Mindelegat og Kreditforeningen Danmark. For nylig indkom de sidste manglende penge, dels fra Nykredit, dels anonymt på en check fra en privat. Hermed kan udstillingen realiseres.

Udstillingen skal stå i en lille celle, der er reserveret Danmark. Den fremstilles i samarbejde med udstillingstilletægger Kirsten Malling og kommer til at bestå af 9 plancher og 4 vitriner.

Fire af plancherne fortæller i fotos og tekst om forholdene i Danmark 1940-45. De er delt i en aluminiumsgrå bundfarve, hvor de officielle begivenheder udspiller sig og en lys blå bundfarve, hvor modstandsbevægelsens arbejde beskrives. Fire runde plancher med fotos og tekst viser eksempler på kvinders indsats. Herefter følger de fire vitriner, som fremstilles i birketræsfinér med plexiglas. I vitrinerne udstilles nogle af de genstande, som de danske fanger fremstillede i Ravensbrück og fik smuglet med hjem. Disse uanselige ting er ikke bevaret i samme udstrækning i andre lande, hvis fanger ikke blev reddet af De hvide Busser. En sidste planche fortæller om netop hjemturen til Danmark med De hvide Busser.

Udstillingen forventes at være færdig den 2. oktober i år og vil til og med den 23. oktober være at se på Frihedsmuseet. Herefter går den til DDR, hvor den forventes opsat omkring den 26. oktober.

Esben Kjeldbæk

»Zellenbau« giver fremover plads for mindestuernerne.

Mindeplade for Danmarks Frihedsråd

Danmarks Frihedsråd er blevet mindet ved en højtidelighed på Nørrebro i København.

På 45 års dagen for rådets stiftelse afslørede en af rådets seks stiftere, fhv. minister Frode Jakobsen, en mindeplade på ejendommen Nørrebrogade 156.

Det skete på initiativ af Nørrebro Lokalforsamling, som har fået Stadsarkitektens direktorat til at udføre den.

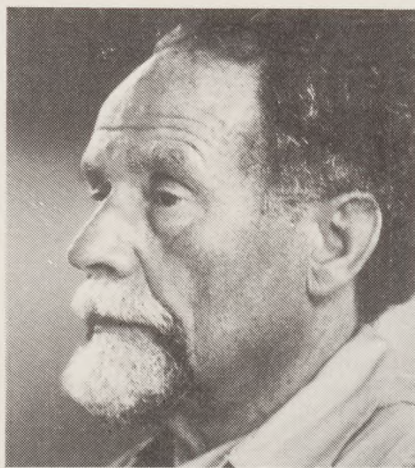
I lejligheden på 2. sal til højre i denne ejendom boede i 1943 nu afdøde Harald Andersen Harild, som drev et duplikeringsbureau. I denne lejlighed dannede seks modstandsledere den 16. september 1943 Danmarks Frihedsråd, som

kom til at stå for den centrale ledelse af den danske kamp mod besættelsesmagten.

De seks var cand.mag. Frode Jakobsen, forretningsfører Børge Houmann, professor, dr.med. Mogens Fog, chefredaktør Aage Schoch, civilingeniør Erling Foss og boghandler Jørgen Staf-feldt.

Af disse seks lever de tre endnu. Foruden Frode Jakobsen, 81 år, er det Børge Houmann, 86 år, og Mogens Fog, 84 år. Houmann og Fog deltog dog ikke i dagens højtidelighed.

Samlet var en lille kreds af ældre mennesker, som har mærket krigen. Til

Frode Jakobsen var dagens ordfører

stede var bl.a. enkerne efter Aage Schoch og Erling Foss.

Frode Jakobsen sagde, at Frihedsrådet blev stiftet med tre formål:

1. For at finde en fælles modstandspolitik. 2. For at styrke modstandsbevægelsens slagkraft ved at kæmpe efter en plan. 3. For at skabe en dansk røst, som kunne tale med styrke over for Den frie Verden og for at få Danmark anerkendt som allieret.

Frode Jakobsen tilføjede, at rådet ikke blev dannet som »en vagtafløsning« af regeringen, som trådte tilbage den 29. august 1943. Han sagde, at rådet havde været planlagt »længe før«.

Om Harild, i hvis lejlighed rådet holdt den første række møder, anførte Frode Jakobsen:

- Han var en af modstandsbevægelsens mange våbenløse. Det er snæversyn, når nogen vil gøre modstandsbevægelsens styrke op ved at tælle våben. Våbenløse - det var det store flertal af de hundredtusinder mænd og kvinder, som løb risikoen og bar byrderne.

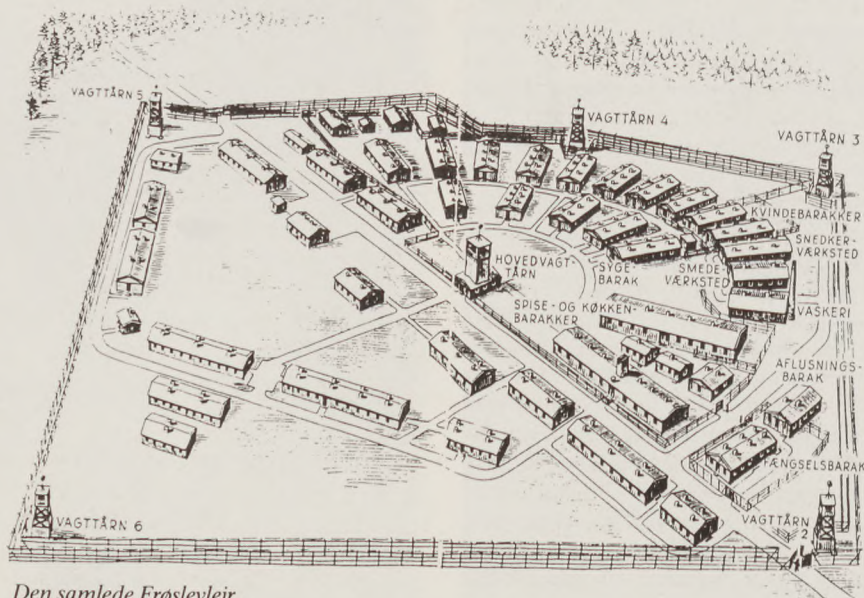
Frode Jakobsen talte om de mange danske patrioter, som gav deres liv i kampen.

Han sagde, at han på denne dag især tænker på Jørgen Staffeldt, som kun nåede at deltage i rådets stiftende møde. Han blev taget af tyskerne og fandt sin død i koncentrationslejren Porta Westfalica.

- Jeg er glad for, at denne mindeplade nu sidder her. Det er jeg i håb om, at den kan få mennesker til at standse op og gøre sig tanker om nødvendigheden af at stå sammen imod tyranni, rascisme og umenneskelighed, sluttede Frode Jakobsen.

Frøslevlejrens Venner:

Årsstævne med god opbakning

Den samlede Frøslevlejr.

Så lykkedes det atter at samle omkring 80 medlemmer af foreningen Frøslevlejrens Venner til to meget dejlige og indholdsrige stævnedage i Frøslevlejren, en årligt tilbagevendende begivenhed, hvor gode venner mødes. Da stævnet tog sin begyndelse lørdag den 13. august, var det netop på selve dagen, da Frøslevlejren for 44 år siden blev taget i brug som interneringslejr for danske modstandsfolk, politiet og grænsesoldaterne.

Formiddagens grå himmel med spredte regnbyger var netop blevet afløst af solskin fra en blå himmel - som på bestilling! Blæsten fejede hen over lejren med Dannebrog stolt vajende i centrum.

Dagens program startede med orkesterkoncert

Da de mange stævnedeltagere efterhånden var ankommet og var blevet indkvarteret i Dansk Røde Kors' kursuscenter, gik alle ud til tårnet midt i lejren for at lytte til en smuk koncert, spillet af »Luftmeldedistrikt Kolding«s orkester. Ud over stævnedeltagerne var der mange andre gæster i lejren, som også fik glæde af den dejlige musik.

Fra talerstolen ved mindestenen for de mange kammerater, der aldrig nåede hjem til Danmark igen efter mødet med de tyske KZ-lejre, bød formanden Christen Karstensen velkommen til årsmødet. Bovs borgmester Preben Johansen bød derefter velkommen til kommunen og specielt til Frøslevlejren, som Sønderjyllands Amt og Bov Kommune har ofret mange tanker, kræfter og penge på, siden ideen om bevarelse af lejren for eftertiden blev til virkelighed.

De smukke faner fra Frøslevlejrens Venner, Neugammeforeningen, Modstandsbevægelsen og Gestapofangerne blev derpå båret frem til mindestenen, hvor fanebærerne flankerede denne, medens kransedlægningen og den meget bevægende og stærkt personlige mindeandagt ved pastor Marlys Uhrenholt fra Bov sogn fandt sted. Livet og døden blev her sat i et perspektiv, der fik os til at tåle ofrene på en ny måde - en flig af evigheden.

19 år - og fange i Frøslev

Efter kaffebordet, hvorunder der også blev sunget fra Højskolesangbogen, der iøvrigt blev flittigt brugt under hele stævnet, hørte vi malermester Karl Sal-

Der lyttes intenst! Fra v.: Amtsborgmester Kresten Philipsen, fru Palle Schmidt, skovridder Erik Nielsen, stævneleder Karen Nymand Nielsen og Hans Chr. Rasmussen, Chr.feld.
(Foto: J. Fr. Edeling, Haderslev)

ling Møller fra Aalborg fortælle om: »Vort første møde med Frøslevlejren«.

Vi hørte om den 19-årige Karls færd fra Vestre Fængsel til M/S Mars, med hvilket han sammen med andre fanger fra Vestre og Horserød (741 ialt) blev transporteret fra Helsingør til Flensborg og derfra i røde DSB-busser til Frøslevlejren. Om lejrtilværelsen på den danske side af pigtrådshegnet, om god mad, kammeratskab, forbud, overtrædelse af dem, kulturliv, sammenhold og meget andet fortalte Karl Salling Møller med megen lune og god iagttagelsessevne. En spændende beretning!

Sydslesvigsges flugt gennem Danmark

Om aftenen, efter en dejlig middag, glædede vi os til at høre landdagsmand Karl Otto Meyer fra Sydslesvig fortælle om: »Min tid som modstandsmand«.

At danske sydslesvigere ikke havde haft det let under besættelsen var vi nok mere eller mindre klar over i forvejen. Men alle de spændinger mellem ungdommen og mindretallets ledelse, en spænding, der holdt sig til op i 60-erne, skulle der en grundig forklaring til, for at vi kunne fatte omfanget af - men så stod det også klart og tydeligt for os! En ungdom, der er opdraget til den danske form for frihed, demokrati, sandhed og ret, må nødvendigvis støde imod tanken om »at gøre sin pligt for at bevare retten til sin hjemstavns«.

Spændende var det at høre om den 16-årige Karl Otto Meyer's flugt over

grænsen ved Kruså pr. cykel, en flugt der lykkedes for 12-13 unge mennesker, og om hans forskellige navneændringer og skjulesteder på Fyn. Han var deserteret fra det tyske militærvæsen - og straffen, hvis han blev fanget, var hængning! Men væk måtte han - og blev modstandsmand i Danmark.

Søndag morgen oprandt med flaghejsning, morgensang og tale ved næstformanden, oberst J. Fr. Edeling, der bl.a. kom ind på de mange friheds- og 4. maj kollegier, der for at sætte modstandsbevægelsen et minde efter befrielsen blev givet til den danske ungdom.

Han glædede sig over genopbygningen af Frøslevlejren, hvor de forskellige aktiviteter, der nu er i lejren, også taler et levende sprog til ungdommen af i dag, den ungdom, vor forening så brændende ønsker at få i tale.

Vi fik 600 illegale blade i Danmark

Efter morgenmaden, rundvisning i lejren og museumsbesøg, hørte vi rektor Palle Schmidt, Esbjerg, fortælle om: »Den illegale presse under besættelsen«.

Allerede i 1943 begyndte Palle Schmidt at sikre, at illegale blade, bøger og dokumenter blev bevaret for eftertiden, og dette har han fortsat med, således at han nu har en imponerende samling og et indgående kendskab til dette omfattende emne. De fleste skrifter var flyveblade, og de kom navnlig i den første del af besættelsen.

Den illegale presse blev på mange måder en grundlæggende del af modstandsbevægelsen og var til stor hjælp for modstandskampen.

Utallige blade dukkede op, og redaktionerne måtte hele tiden flytte rundt for ikke at blive fundet. En senere registrering har frembudt omkring 600 forskellige illegale blade, i hvis titler de oftest forekommende ord var: Frit, Dansk og Danmark!

Et imponerende arbejde...

Hvordan med fremtiden?

Som afsluttende indslag kom amtsborgmester Kresten Philipsen og orienterede os om seneste nyt fra Frøslevlej-

Frøslev 13.-14. august. Fra v.: Villy Mørk Jensen, Kirsten Salling Møller, Karl Otto Meyer og frue.
(Foto: Karl Salling Møller)

ren, et emne der naturligvis hele tiden har vor største interesse. Hvad er der sket - og hvad skal der nu ske? Hvordan står det til med Frøslevlejrens Museum? Og hvordan går det med de øvrige komponenter i lejren? Det er klart, at disse spørgsmål og svar er vigtige for foreningen »Frøslevlejrens Venner«.

Og selv om museumsspørgsmålet endnu ikke er afklaret, kunne amtsborgmesteren atter i år fortælle om aktiviteter og resultater til gavn og glæde for os alle.

Rettelsesforslag til »Faldne i Danmarks Frihedskamp 1940-45«. København 1970

Af Morten Ruge

I et ledsagende brev fortæller artikelforfatteren, mag.art. Morten Ruge: Materialet er gennemgået med den allerstørste omhu, sigtet og vejret og kontrolleret i alle ender og kanter. Og hvis en eller anden skulle kunne komme med en reel rettelse er det jo kun godt.

Under udforskningen af de tre transporter den 15. september, den 5. oktober og den 20. oktober 1944 fra Frøslev til Neuengamme, er jeg blevet opmærksom på nogle øjensynlige fejltagelser i den bog, som vist må betragtes som den officielle håndbog i Frihedskampens omkomne, og iblandt dem vore medfanger.

Jeg har nu indsamlet en del erklæringer fra venner af de afdøde. Disse venner står inde for oplysninger, der ændrer nogle af opgivelserne i bogen. Jeg har selv fundet aktstykker, som gør det sandsynligt, at der er visse fejltagelser i teksten. Dette materiale er samlet i en mappe, som er deponeret på Frihedsmuseet.

Hovedredaktøren opholder sig for tiden i Australien, hvor han er tilknyttet Universitetet i Sidney i en videnskabelig stilling. Når han vender tilbage, vil der fremkomme en større og mere gennemarbejdet udgave af rettelserne.

Pårørende til de i listen nævnte kan naturligvis på Frihedsmuseet få indsigt i akterne. Iøvrigt er disse papirer indtil videre ikke tilgængelige uden tilladelse.

side 48:

Jens Peter Asmussen

Han var ikke i Husum, men forblev i

Inden den afsluttende frokost takkede formanden for det gode fremmøde - trods træghed ved tilmeldinger - og for nogle spændende og tankevækkende foredrag.

To mindeværdige dage med personlige og stærkt engagerede foredrag, med fædrelandssange, med flag og med et godt kammeratskab var slut. På gensyn næste år! Vi glæder os til at se jer igen!

*Karen Nymand Nielsen
stævnearrangør*

Neuengamme, hvor han døde. Dette bekræftes dels af venner af ham, som var i Husum, dels af venner, som også blev i Neuengamme. Han findes ikke i den officielle Sterbebuch fra Husum, men er anført i Neuengammes Toten Nachweis.

side 131:

Einar Grif

Han var først i Versen og kom syg tilbage til Neuengamme på den store sygetransport i december 1944.

side 165:

Viggo Emil Hansen

Han var ikke først i Versen. Transporten til Versen afgik den 15.11. om formiddagen, og den første sygetransport blev udtaget den 13.12. i Versen, og kom afsted den 14. eller 15.12. Viggo Hansen døde i Neuengamme den 28.11., 13 dage efter at transporten til Versen var afgang.

side 172-1173:

Henry Him-Jensen

Han var i Husum, men kom derfra på sygetransport og døde i Neuengamme. Han findes ikke i sognets Sterbebuch. Han er anført i Neuengammes Toten Nachweis.

side 193:

Viggo Anders Jakobsen

Teksten angiver korrekt, at han døde i Hannover-Stöcken. Manchetten i spidsen af opslaget oplyser urigtigt, at han døde i Neuengamme.

side 199:

Christian Jensen

Han var først i Alt Garge, før han kom tilbage til Neuengamme på sygetransport. Han er korrekt anført som død i Neuengamme, i overensstemmelse med Neuengammes Toten Nachweis.

side 206:

Johannes Jensen

Døde i Neuengamme, ifølge venners udsagn. Anført som død i Neuengamme, i lejrens Toten Nachweis. Ikke opført som død i Porta Westfalica i Toten Nachweis Aussenlager.

side 216:

Svend Aage Jensen

Han var først i Alt Garge, før han kom på den rullende kommando, hvor han mistede livet.

side 232-233:

Jørgen Kelstrup

Kelstrup var i Porta Westfalica og kom tilbage til Neuengamme på sygetransport i november 1944. Findes ikke i Toten Nachweis Aussenlager, men i Neuengammes.

side 241:

Peder Koch

I manchetten angives, at han døde i Neuengamme, i teksten korrekt, i Husum. Således også ifølge Sterbebuch og Toten Nachweis Aussenlager.

side 279:

Otto Malling

Han var i Versen, og kom tilbage til Neuengamme med den store December-sygetransport.

side 302-303:

Viggo Harald Møller

Møller var i Versen først, og kom i december tilbage til Neuengamme med den store sygetransport.

side 309-310:

Albert Fritz Nielsen

Han døde ikke i Versen, som angivet både i manchete og i tekst. Han døde i

Neuengamme efter tilbagetransport i december 1944.

Han er også optaget på

side 316:

som **Fritz Nielsen**

Her er tilbagetransporten og dødsfaldet i Neuengamme korrekt angivet, men uden dato. Albert Fritz Nielsen findes i Neuengamme Toten Nachweis.

side 314:

Erik Schøtler Nielsen

var først i Versen, og kom tilbage til Neuengamme med den store december sygetransport.

side 331:

Tage Vorsaae Nielsen

døde i Versen den 12.12.1944. Dette fremgår af såvel den franske læges notat fra denne dato som af den danske Stubendiensts notat på Vorsaae Nielsens Blockkort.

Fejltagelsen skyldes en fejllæsning af en rettelse vedrørende en anden fanges død, i Toten Nachweis Aussenlager.

side 342-343:

Ole Georg Lauge Olsen

Han døde ikke som anført i Versen, men efter at være ført tilbage til Neuengamme med den store sygetransport i december.

gamme med den store sygetransport i december.

Han er ikke anført i Toten Nachweis Aussenlager, men findes i Neuengammes Toten Nachweis.

side 407-408:

John Smith

I teksten korrekt: Død i Neuengamme efter sygetransport. I manchetten ukorrekt: Død i Porta Westfalica. Anført i Neuengammes Toten Nachweis.

side 422:

Holger Sønderup

Han var først i Alt Garge, kom tilbage til Neuengamme på sygetransport og døde der. Opført i Neuengamme Toten Nachweis, findes ikke i Toten Nachweis Aussenlager.

side 426:

Henry Eppler Sørensen

I teksten korrekt, død i Aurich. I manchetten urigtigt Neuengamme. Findes opført som død i Aurich i Toten Nachweis Aussenlager og findes ikke i Neuengammes Toten Nachweis.

side 453: **Aage Wodstrup**

Wodstrup døde, som anført i man-

chetten, i Neuengamme, og er anført i Neuengammes Toten Nachweis. Man han var ikke først i Versen, men i Alt Garge. Det bevidnes af venner af ham, som også var i Alt Garge. Han var meget syg, og var pludselig væk fra revieret omkring jul; nogle troede, at han var død i Alt Garge, men han var kommet på sygetransport tilbage til Neuengamme.

side 455:

Edvard Zimmermann

Han døde som anført i Neuengamme, men var først i Versen og kom som syg af sted på den store december-trans-
port tilbage.

*Vi gav hinanden det løfte,
at mindes og ære dem,
der døde for det, vi ville
og ikke kom med os hjem.*

*Vi loved, at vi ville række
deres kære en hjælpende hånd,
og derfor danned vi dengang
Kammeraternes Hjelpefond*

LØVENS KEMISKE FABRIK

Runde dage

Knud Francker, Røsnæsvej 412, 4400 Kalundborg, 75 år 1. november

Bodil Krosgård, Ternevej 7, 6500 Vojens, 65 år 2. november.

Ehgon Nielsen, Adolfsvej 8, 2820 Gentofte (Sachsenhausen 75.111) 75 år 5. november (bortrejst på dagen).

Sonja Gritzman, Oldermandsvej 44, 1.th., 2400 København NV, 60 år 5. november.

Marius Christiansen, Frederikssundsvej 382, 1.tv., 2700 Brønshøj (Stutthof) 80 år 7. november.

Emil Albert Rousing, Riddergade 5, 7000 Fredericia (Dachau 141.753) 70 år 7. november.

Morten Olesen, Ponydalen 12, Helsingør, 70 år 7. november.

Svend Brønnum, Bondehavevej 66, 2880 Bagsværd, 80 år 10. november.

Aage Carlo Nørgaard, Vangen 445, 9400 Nørresundby, 75 år 10. november.

H.K. Jørgensen, Kirkegade 85, Hjordkær, 6230 Rødekro (Sachsenhausen 75.146) 70 år 11. november.

Thorvald Knudsen, Aahaven 12, 9900 Frederikshavn, 70 år 11. november.

Hilda Hansen, Blågårdsgade 50, 2200 København N, 60 år 14. november.

Freddy Olsen, Immerkær 7, 1.tv., 2650 Hvidovre, 70 år 16. november.

Lars Stausholm, Fredensgade 9, 9900 Frederikshavn, 80 år 17. november.

Ejnar Wivelsted, Beder Landevej 32, 8330 Beder, 80 år 17. november

Jesper O. Clemmensen, Ålbrosvinget 26, 2730 Herlev (Dachau 142.659) 70 år 18. november.

Signe Nielsen, Cord Adellersgade 6, 9000 Aalborg, 70 år 18. november.

Gudrun Mølbach, Sdr. Kongevej 11, 9400 Nørresundby, 65 år 20. november.

Per Rex-Møller, Strandvejen 108, 2900 Hellerup, 65 år 21. november.

Lykke Finderup, Gadstrupparken 3, 4621 Gadstrup, 60 år 25. november.

Børge Venge, Solvangsvej 18, 8400 Ebeltøft (Sachsenhausen 75.105) 70 år 25. november.

Laurits Stefansen, Astrupvej 21 A, 5000 Odense C, 70 år 27. november.

Flemming Malling, Vestersøgade 50, 2., 1601 København V. 65 år 29. november.

Rund dag i Sorø

Torsdag den 17. november fylder general Flemming Bussenius Larsen 80 år.

Fl. B. Larsen er københavner af fødsel, men er med dybe rødder knyttet til Sønderjylland.

Her tog han - i Sønderborg - studentereksamen, og herfra - det var fra Haderslev - hentede han sin hustru. Navnet Bussenius er taget op af børnene.

Fl. B. Larsens liv har været i forsvarets tjeneste lige fra den tidligste ungdom, og vi, der kender ham, har altid været forberedt på forfremmelser.

dom, og vi, der kender ham, har altid været forberedt på forfremmelser.

Han blev premierløjtnant i 1931, kaptajn i 1942, fuldmægtig i krigsministeriet i 1940, og efter 29. august 1943 blev han tilknyttet den militære efterretningstjeneste.

Han blev i 1944 arresteret af Gestapo og sad som kz-fange i Neuengamme-Osnabrück til befrielsen. Han kom hjem over Sverige i Bernadotte-transporterne.

Efter befrielsen blev Fl. B. Larsen i 1947 kontorchef i krigsministeriet, oberstløjtnant i 1950, chef for 2. fodfolkspionerbataillon 1951, militærattaché i 1952 ved ambassaderne i Stockholm og Oslo, oberst og chef for hærstabens adjutantafdeling 1956, chef for 7. regiment 1958, generalmajor og chef for region VI og for 6. division samt kommandant i København 1960, generalinspektør for infanteriet i 1961, chef for de allierede landsstyrker i Jylland-Fyn og Slesvig-Holsten 1962 og 1965 chef for østre landsdelskompagni.

De sidste 4 år, inden han blev emeritus, var han chef for den danske militærmission i Bruxelles.

Han har en lang række ordener, deraf flere udenlandske.

Disse linjer giver et billede af en

Under Dannebrog, til tonerne af Kong Kristian, med orkester og æreskompagni blev daværende formand for K.H. og tidligere KZ-fange, F. B. Larsen, modtaget i Bonn - ikke på grund af disse funktioner, men som den første øverstkommanderende for bl.a. alle tyske tropper i Slesvig, Holsten og Fristaden Hamborg.

F. B. Larsen som aktiv landmand på Kongstedgården i Dianalund.

mand, der altid har avanceret. Men ingen af forfremmelserne har formået at gøre Fl. B. Larsen svimmel.

Gennem årene har han bevaret sin jævnhed, sit ligefremme væsen, parret med en gennemført beskedenhed.

Hans meget store kontaktflade til omverdenen og hans legendariske, præcise hukommelse gør ham til et meget interessant menneske at omgås.

I bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond har han altid givet sig tid til at interessere sig for sine fangekammeraters forhold, og han har altid vist sindelag til at hjælpe, hvor der var brug for hjælp.

Hans placering som formand for Kammeraternes Hjælpefond gennem 6 år har ikke været en betegnelse for passivitet, men for en meget smuk og værdig aktivitet.

I forbindelse med sin pensionering erhvervede han Kongstedgården ved Dianalund, hvor han i nogle år var aktiv landmand. Han bor nu i Sorø.

Da vi i 1985 fik besked om, at Dronning Ingrid ville besøge os ved højtideligheden den 4. maj om aftenen, bad jeg Fl. B. Larsen om at modtage dronningen, idet jeg fandt, at han var den i kredsen, der vidste mest om, hvordan sådan noget skal ordnes, men det blev anderledes, da han fandt, at dronningen skulle modtages af fondens formand på det tidspunkt, Mogens Dyre, næstformand samt andre - og så blev det sådan.

F-k.

Bogen:

Mindelunden i Ryvangen

Den fortæller i ord og billeder, hvad der er sket i Mindelunden fra 1945 til i dag.

Den er rigt illustreret.

Bogen koster kun 50 kr.

Fås i Frihedsmuseet, i Mindelunden samt hos Povl Brandt, Glerupvej 19, 2610 Rødovre, giro 1 00 07 80.

Der sendes kun mod forudbetaling til giro eller pr. check.

Udgivet af

**Kammeraternes
Hjælpefond**

Nazister smidt ud

Nazisterne vil ikke længere komme til at optræde med postadresse og telefonnummer i håndbogen, Velkommen til Aalborg Kommune, samt den kommunale vejviser, skriver Aalborg Stiftstidende.

Efter krav fra borgmester Kaj Kjær (S) har forlaget Mostrup besluttet at slette nazisterne i de kommende udgivelser.

- Jeg anede ikke, at nazisterne optrådte i de to publikationer, før en fagforeningsleder gjorde mig opmærksom på det, siger Kaj Kjær til bladet.

Han har nu opfordret udgiveren, Mostrups Forlag, til at slette Danmarks Nationalsocialistiske Bevægelser fra fremtidige håndbøger i Aalborg kommune.

Jeg lægger heller ikke skjul på, at kommunens samarbejde med forlaget ellers må ophøre. Jeg nægter i hvert fald at lægge navn til fremtidige udgaver, hvis nazisterne skal med deri.

Borgmesteren har selv skrevet forordet i den seneste udgave af velkomstbogen, som folkeregisteret udleverer til alle tilflyttere.

Kaj Kjær er medlem af repræsentantskabet i Folkebevægelsen mod Nazisme, og han vil intet have med organisationen at gøre.

Bernadottegården Hadsund

Traditionen tro holdt man høstfest på Bernadottegården i Hadsund. Det skete den 13. september.

Der var veldækkede borde med sensommerens blomster og blade, og en stor del af beboerne deltog i festlighederne.

For bestyrelsen holdt Sv. Aa. Bach festtalen, der indeholdt et tilbageblik over bønderns høst i tyverne og trediverne. Sv. Aage havde medbragt le og kratte samt nogle neg, så nogle af de ældre beboere blev bedt om at vise, hvordan man bandt op før i tiden. Det lykkedes ganske godt, ligesom talen gav et begreb om, hvor afhængig bonden har været af vejrliget.

Derefter blev der sunget masser af gamle danske sange, og lokale spille-mænd på harmonika bidrog til en hyggelig fest.

VMJ

Ole Lippmann konstitueret

Da Frihedsfondens formand, landsretssagfører, major Svend Truelsen, er blevet ramt af en antagelig langvarig sygdom, er direktør, major Ole Lippmann konstitueret som formand.

Ole Lippmann deltog i Sammenslutningens møde den 21. september. Han udtalte her bl.a., at den førte diskussion om Frihedsfondens beståen nu måtte betragtes som hørende fortiden til.

EFTERLYSNING

Frihedsfonden vil gerne i kontakt med personer, der kender og under krigen har arbejdet sammen med de på billedet viste personer.

Vi har brug for oplysninger til belysning af Otto Larsens erstatningssag og vil være taknemmelige for enhver henvendelse herom.

Adressen er: Frihedsfonden, Frederiksberg Bredegade 13, 2000 F.

Overfor redaktionen er der meddelt følgende billedtekst: Øverst til venstre: Navnet huskes ikke i dag, Otto Larsen, Bertelsen (Bertel) og Emil Christensen (kaldet »Jones«). Nederst fra venstre: »Smukke Børge« samt ledeses Bøgeskov (han omkom ved en drukneulykke 1½ år efter befrielsen).

Udleveret tyske Officerer den 9. April 1940

En af bladets venner har sendt os denne interessante dagsbefaling:

Jeder Angehörige der Wehrmacht muss sich bewusst sein, dass er nicht Feindland betritt, sondern dass die Truppen zum Schutz des landes, zur Sicherung seiner Bewohner, in Dänemark einrückt.

Daher ist folgende zu beobachten:

1. Der Däne hat ein starkes Nationalbewusstsein. Darüber hinaus fühlt sich das dänische Volk verwandt mit den skandinavischen Völkern.

2. Der Däne ist freiheitsliebend og selvstbewusst. Er lehnt jeden Zwang og jede Unterordnung ab. Er hat kei-

nen Sinn für militärische Zucht og Autorität.

Also: Wenig befehlen, nicht ausschreien. Das erfüllt ihn mit Widerwillen og ist wirkungslos.

Sachlich aufklären og überzeugen. Humorvoller Ton erreicht mehr. Unnötige Schärfe og Bevormundung verletzen das Selbstgefühl og zu vermeiden.

3. Der Däne besitzt viel Bauernschlauheit, Verschlagenheit, die bis zur Unaufrichtigkeit geht.

4. Der Däne ist wirtschaftlich. Seine Interessen bewegt sich hauptsächlich um materielle Lebensfragen. Jede Beschränkung in seinen Bedürfnissen empfindet er besonders hart.

Also: Eingriffe in das persönliche Eigentum nach Möglichkeit vermeiden. »Besorgen«, »Organisieren« og dergleichen sind verboten.

5. Der Däne liebt ein häusliches, behagliches Dasein. Er ist zu gewinnen durch Freundlichkeit, durch kleine Aufmerksamkeiten og Anerkennung seiner Person.

6. Das handelstreibende Volk zeigt Neigung für England. Er verabscheut den Kriege. Für die Ziele des Nationalsozialistischen Deutschland besteht er mit wenigen Ausnahmen kein Verständnis.

7. Die deutsche Sprache wird von viele Dänen verstanden.

*

Nazister anmeldt til politiet

Politimesteren på Frederiksberg har modtaget følgende politianmeldelse:

Med henvisning til Borgerlig Straffelovs § 266 b (809) anmelder jeg heved Kamporganisationen DNSB for udbredelse af forhånende og nedværdigende meddelelser (lov om racediskrimination). (Den lå i min postkasse.)

Kirsten Gauffriau
Mariendalsvej 47, 2000 F.

Bilag: 1 stk. løbeseddelt

En del borgere på Frederiksberg har fået den omtalte løbeseddelt, men den er ikke husstandsomdelt.

*Vi gav hinanden det løfte,
at mindes og ære dem,
der døde for det, vi ville
og ikke kom med os hjem.*

Die Moorsoldaten

Denne sang brugte Stig Vanberg som udgangspunkt ved »Den internationale Sacnsenhausenkomité's« åbningssæde i Oslo den 16. maj.

Moorsoldaten betyder på godt dansk Mosesoldater, og det hentyder til det område i Emsland, hvor man havde de første KZ-lejre, bl.a. Börgermoor.

Erich Mirech blev løsladt fra Oranienburg i 1934 og sørgede for at sangen blev kendt uden for lejren, og således også i udlandet bragte bud om den seje kamp mod nazismen, der også førtes i Tyskland.

Forfatteren Wolfgang Langhoff fortæller i sin bog om, hvordan Moorsoldaten opstod:

Efter et natligt overfald i en barak i KZ-lejren Börgermoor, foretaget af brutale SS-folk, besluttede den illegale lejrelidelse at svare igen med en kulturaften.

Enbjergværksarbejder Esser fra Rheinhausen viste da et ubehjælpsomt digt, og Langhoff greb ideen og gjorde digtet til en sang. Så måtte der skrives en melodi. Det blev Rudi Goguel, der er kendt af mange danskere, der skulle forsøge det. Han blev smuglet ind i en sygebarak, hvor arbejdet lykkedes. Rudi fik senere nær tilknytning til Amicale de Neuengamme.

Sangens første tre linier skulle vise, hvor slemt det var at arbejde ude i mosen, og hvor hårdt der blev passet på fangerne.

Der blev dannet et kor på 16 mand. Det skete i dybeste hemmelighed i barak 8 i vaskeriet. Undervejs havde man vagter ude for at varsko, når SS-folk nærmede sig.

I sommeren 1933 skulle kulturaftenen så foregå under navnet: »Cirkus KZ«.

Kl. 14.00 ankom fangerne barakvis, og til lejrkommandant og SS var der skaffet plads, så de havde solen i øjnene. Man ønskede nemlig ingen fotografering og ville afbryde, hvis et apparat dukkede op.

De 16 sangere marcherede ind i fangedragterne, der var grønne polituiformer, og med spader på nakkerne. Kun Langhoff var i blå uniform med en knækket spade, der skulle tjene som taktstok.

Efter første vers sang alle fanger med på omkvædet: Et kor på 1000 mand. Selv SS-mændene faldt ind, også de følte sig som Moorsoldater. Efter sidste vers forlod sangerne scenen og lod spaderne stå. De virkede som kors på en kirkegård.

I dagene efter blev der afskrevet flere eksemplarer af sangen, også til SS, og den udbredtes til andre lejre.

Blandt SS mente nogle, at sangen burde forbydes, og det endte med regulært slagsmål mellem dem om det.

Sangen blev ikke brugt på vej til og fra arbejde, kun på særlige mindedage, på grund af dens værdi for fangerne.

Under Stig Vanbergs beretning i Oslo blev alle grebet af stemningen og begyndte at synge sangen, og det blev en gribende oplevelse for mange, der tidligere om aftenen i barakker og celler havde sunget om Moorsoldaten. - Pludselig vældede minderne frem.

VMJ

Oversat til dansk lyder sangen sådan:

Hvorhen blikket rettes ses kun mose og hede. Ingen munter fuglesang, egne står kolde og bøjede.

Vi er Mosesoldaterne og drager i mosen med vore spader.

Her på den øde hede har man bygget lejren, fjernt fra hver en glæde, gemt bort bag pigtrådshegn.

Vi er...

Om morgenen drager kolonnerne ud til arbejdet i mosen. Graver dybt under brændende sol, mens tankerne drages mod hjemmet.

Vi er...

Hjemad, hjemad, er alles længsel til forældre, koner og børn. Mangt et bryst fyldes med sukken over vort fangenskab her.

Vi er...

Op og ned vandrer vagterne, ingen kan slippe forbi. Flugt vil koste livet, alt for sikret er borgen.

Vi er...

Dog lad os ikke kun klage: Evig kan vintren ikke vare. Eengang vil også vi juble: Hjemstavn, du er atter min.

Da drager Mosesoldaterne ikke længere i mosen med deres spader.

Villy Mørk Jensen

Den tyske Neuengammesang, skrevet af polakkerne

Dicht bei Hamburg liegt ein Lager hinter Stacheldracht verbannt zehnmahl tausend junge Männer Konzentrationäre sie genannt.

Früh am Morgen geht's zur Arbeit ob nach Klinker ob nach Elb', Schlamm, Morast und Drech und Kohldampf doch das Bild bleibt Tag für Tag dasselb.

Harte Probe hat uns geschmiedet höher Wille ist erwacht, denn die Jahre, die verflossen, haben hart und eisern uns gemacht.

Unser Banner ist der Spaten, »Teure Heimat«, Feldgeschrei, keine Träne, stets den Kopf hoch Konzentrationär, auch du wirst frei.

Hört ich nicht den Ruf der Heimat, beim Appel die Nahnem schreien, leuchtend kommt dann eure Freiheit, Mütter eure Söhne kehren heim.

De allierede danske våbenfællers besøg på Nord Hovedgård

De allieredes danske våbenfæller aflagde 29.8.1988 besøg på Nord Hovedgård.

De 48 deltagere spiste deres medbragte madpakker til en kop kaffe. Man fik fortalt lidt om gårdens oprindelse og formålet med den. Derefter fortalte formanden for Forsvarsbrødrene i Thisted, Viggo Poulsen, om Thy og om hvordan Hjemmeværnet i Thy benyttede sig af gården som samlingssted.

Alle udtrykte deres beundring for gården og for det bevis, der her er for samarbejde de forskellige grupper af modstandsfolk imellem.

Efter besigtigelse af stuehuset tog man afsked med Nors Hovedgård efter at have overrakt Våbenfællernes skjold som erindring til gårdens samling.

VMJ

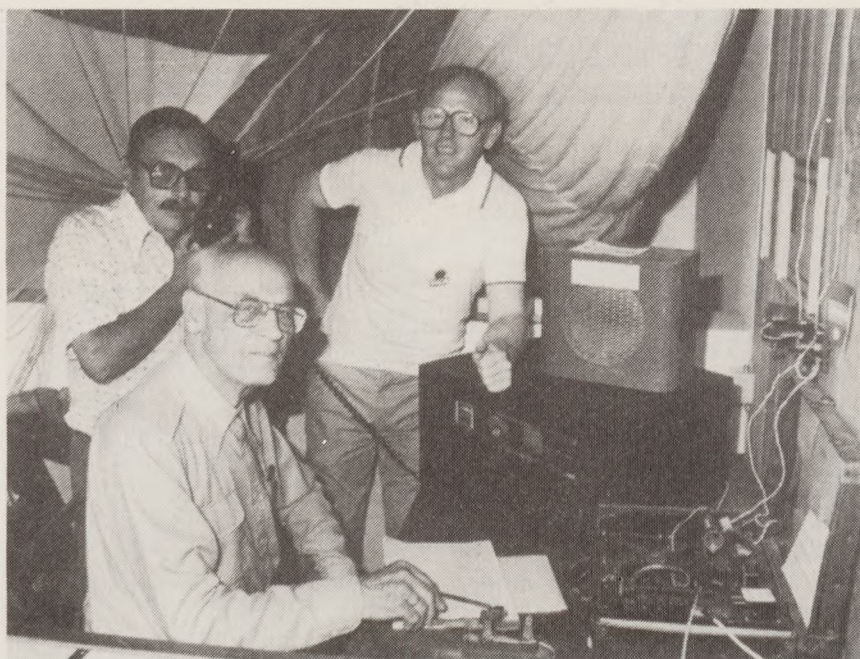
29. august på Frihedsmuseet

Mandag den 29. august markeredes årsdagen for bruddet mellem den danske regering og den tyske besættelsesmagt i 1943 ved ekstraordinær aftenåbning kl. 18-21.

Museet var illumineret med fakler, og et bånd med radioavisens meddelelse om den militære undtagelsestilstand og med Terkel M. Terkelsens kommentar over BBC blev spillet flere gange i løbet af aftenen.

Daglige åbningstider:

Tirsdag-lørdag 10-16
Søn- og helligdage 10-17
Mandag lukket.

Stationen OZ5MAY på Frihedsmuseet. Operatørerne er fra venstre: OZIELZ, OZ8Y og OZ9MM. Til højre ses kufferten med senderen. Den sorte kasse er modtageren.

Frihedsmuseet i efterårsferien

I efterårsferien holder Frihedsmuseet åbent hver dag fra søndag 16/10 til søndag 23/10 fra kl. 10 til 16.

Museets illegale trykkeri arbejder hver dag mellem kl. 13 og 14 med fremstilling af en kopi af et illegalt blad, der uddeles til publikum.

Klokken 14 hver dag er der gratis rundvisning for børn og voksne.

De fleste af dagene vil man desuden kunne opleve at se frivillige fra foreningen »Eksperimenterende Danske Radioamatører« betjene en original engelsk kuffertradiosender i udstillingen. Radioen blev oprindelig nedkastet til den danske modstandsbevægelse under besættelsen til brug for kontakt med England, men i dag udgør den kernen i radioamatørernes station OZ5MAY på Frihedsmuseet.

På grund af det store antal aktive radioamatører er trafikken på amatørfrekvenserne i dag for tæt til, at modtageren i kuffertradioen kan anvendes. Derfor bruges en løsmodtager, for øvrigt den samme model, som anvendtes af »home station« i England under krigen. Der kan sendes og modtages på flere frekvenser, men hvert skift kræver, at man indsætter andre krystaller, så der skal arbejdes mere for at få forbindelserne hjem end med moderne udstyr.

I radioamatørarbejdet er det en sport at opnå kontakt med så mange forskelli-

Eigil H. Larsens Eftf.

v.P. Juul (k-z. 67.975)

St. Strandstræde 11
(v. Kongens Nytorv)

Flagfabrik

1255 København K
Telefon (01) 11 07 87

ANTON LASSENS EFTF. aps

MALERMESTER K. SALLING MØLLER

Grundlagt 1887

Håndværkervej 7 . Telefon 08-12 00 99 . 9000 Aalborg

ge steder i verden som muligt. I skriven-
de stund har stationen på Frihedsmuse-
et været bemandedt 339 gange, især i
weekenderne, og det er lykkedes at få
ikke mindre end 2725 dokumenterede
kontakter verden over. Den bedste di-
stance er, trods den lave sendeeffekt,
Australien, men i alt har der været kon-
takt med 27 lande.

Andre radioamatører kan erhverve
»The Danish Underground Radio
Award«, når de har opnået kontakt med
OZ5MAY på tre forskellige bånd eller
på tre forskellige dage fordelt på to
forskellige bånd. Den ene kontakt kan
dog erstattes af et besøg på Frihedsmu-
seet, hvor man kan indskrive sig i en til
formålet anskaffet gæstebog.

Alt dette er ikke kun til fornøjelse for
radioamatører indbyrdes. Der er stor
interesse for stationen fra publikums
side, når den er bemandedt, og operatø-
rerne svarer gerne på spørgsmål. Så må
kontakten på den anden side af jordklo-
den tage det med, at OZ5MAY måske
virker lidt fraværende, fordi der skal ses
til teknikken og til publikum på samme
tid.

Den 14. november: Orlogskaptajn
Paul Langballe: »En dansk flåde-afde-
ling i eksil 1943-45.«

Frihedsmuseet meddeler:

I resten af 1988 er planlagt forevis-
ning af nedennævnte film med indled-
ning på følgende søndage, kl. 14.30:

Den 9. oktober: På vagt for kongen
(12 min.) + Dansk politi i Sverige (10
min.)

Den 30. oktober: De fem År (63 min.)

Den 6. november: Tyske flygtninge i
Danmark (42 min.)

Den 20. november: Veras historie (45
min.)

Den 4. december: Hitlers fødselsdag
20/4-1939 + Nazismen (Begge 20 min.)

Den 11. december: Nat og tåge (30
min.). Uegnet for børn.

I januar 1989 er følgende forevis-
ninger med indledning planlagt, ligeledes
på søndage:

Den 8. januar kl. 14.00: Ingen Hamlet
på Kronborg (75 min.)

Den 22. januar kl. 14.15: Russerne på
Bornholm (70 min.)

Ret til ændringer, eventuelt med kort
varsel, forbeholdes. Der må højst være
60 personer i forevisnings-salen.

BESTYRELSEN

Det sikreste modtræk er oplysning

Jeg vil vædde hvad som helst på, at
hvis de stiller op, så får de ingen steder
½ procent af stemmerne. Og ½ pro-
cent galninge er der vel plads til i et i
øvrigt sundt samfund.

Der er derfor ingen grund til at dø af
skræk.

På den anden side skal vi heller ikke
bagatellisere sagen. Lad os hellere be-
nytte anledningen til i alle hjem at tage
emnet »nazisme« op med den unge
slægt. Lad os gentage og forklare, hvad
der skete i Europa fra 1933-1945. Lad os
benytte lejligheden til at vaccinere evt.
svage sjæle imod smitte af denne art.

Det sikreste modtræk er oplysning. I
de lyse skær af viden vil den forvildede
flok blive afsløret i al sin armød.

(Afslutningen på en artikel af Arne
Melchior om nazister)

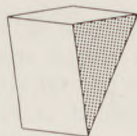
Livet som gave

Dansk TV bragte den 17. juli en sær-
deles interessant udsendelse. Det var
en samtale med professor Jerzy Ein-
horn. Han er chef for Radiumhemmet i
Stockholm, der er Sveriges største can-
cerklinik. Han er polskfødt jøde og kom
som barn til Auschwitz, hvor han var
fange i 4½ år, men som ved et mirakel
slap han ud af lejren med livet i behold.
Og nu bagefter sagde han: »Iblandt sy-
nes jeg, at jeg har fået livet som gave«.

Første gang, jeg hørte noget lignen-
de, var nogle år efter 1945. Peder
Schultz fra Århus udbrød en dag: »Vi
bør se sådan på det, at årene efter befri-
elsen har vi fået som en gave.«

Det gav jeg ham ret i. Jeg havde blot
ikke selv dengang fået øje på den side af
sagen.

F-k.

Det første skridt

For over 100 år siden startede
vi med at finansiere dansker-
nes boliger og arbejdspladser.
Lige siden har vi været nødt
til at gå nye veje for hele tiden
at kunne tilbyde Dem de
bedste og mest effektive
finansieringsløsninger.
Kontakt os derfor næste gang
De skal have finansieret en
god idé.
Det er det første rigtige skridt.

Kreditforeningen
Danmark

København
01 12 53 00

Århus
06 12 53 00

Herning
07 12 53 00

Aalborg
08 12 53 00

Odense
09 12 53 00

FORENINGERNE

Flæske- og andespil

Så kalder Buchenwaldklubben igen sammen til sit årlige flæske- og andespil, der afholdes i kantinen på politistationen på Bellehøj onsdag den 30. november 1988, kl. 19.30.

Spillet afvikles under de sædvanlige former, og det må efterhånden være overflødigt at minde om de mange meget fine gevinster, og der er som sædvanligt i de seneste mange år »fuld gevinst« til alle med banko i de ordinære spil.

Medlemmer med pårørende og kammerater fra andre fangeforeninger er velkomne.

Reserver dagen i god tid - mød op til en festlig aften i kammeratligt samvær.

BESTYRELSEN

DACHAU

Tur til Polen

Dachau-klubben og 4. Maj-Bussen arrangerer en 10 dages tur til Polen fra den 13.05. til den 22.05.1989.

Turen starter den 13.05. fra Silkeborg Højskole ca. kl. 8.00. Bussen vil samle vore jyske, fynske og sjællandske kammerater op i følgende byer: Vejle, Fredericia, Odense, Slagelse, Køge, Roskilde og København. Deltagerne vil blive sat af i omvendt orden på hjemturen.

Den 13.05 skal vi være ved den polske færge i København kl. 22.00, og færgen afgår kl. 23.00. Vi overnatter i dobbeltkahytter på overfarten, inden ankomst i Swinoujscie. Kl. 8.30 har vi spist morgenmad om bord. Vi kører derefter ca. 300 km til byen Bydgoszcz eller Torun. Her overnatter vi og skal eventuelt møde nogle gamle modstands- og KZ-folk.

Den 15.05 køre vi så ca. 260 km til Warzaw. Her bliver vi i to dage, og vi skal på rundtur i byen.

Den 17.05 kører vi ca. 300 km til Krakow, som er en gammel gotisk by. Her er rigtig meget at se på, og som I sikkert ved, ligger Auschwitz ca. 50 km fra Krakow, som vi også må ud at besøge, så her i Krakow bliver vi i tre dage.

Den 20.05. kører vi til Wroclaw (Breslaw). Her overnatter vi og ser på byen.

Den 21.05. kører vi så igen til Swinoujscie. Det er turens længste stræk, ca. 550 km, men vi har god tid, da vi først skal være ved færgen kl. 21. Færgen afgår kl. 22 og ankommer til København den 22.05. kl. ca. 8. Vi har igen overnattet i dobbeltkahytter.

Turen koster med halv pension, færge med dobbeltkahytter ud og hjem, 4-stjernede hoteller og diverse udflugter kr. 2.950,-.

NB. Alle klubber kan deltage.

ERHVERVSHÆMMEDE

Besøg i Norge

Erhvervshæmmede, Sydøstjysk afd. har været på kammeratskabstur til Norge 11.9.-16.9.1988.

Ved ankomsten til Norge blev vi modtaget af Kristian Møye og hans kone, der var på kajen i klart solskin.

Første tur gik til Vrådal Hotel, hvor vi fik en fin forplejning og hurtigt derefter var trætte nok til at gå til ro.

Næste dag havde vi en pragtfuld tur til Rjukan, kørt af den flinke chauffør Arne, og anført af Liv og Kristian fra Aagård, der viste vej til Vermork kraftværk og museum. Heldigt med stedkendte folk, idet vi ellers ikke havde klaret den fodtur, der ellers ville have været nødvendig. Derfra gennem det

Aabenraa Rederi A/S

Finlands Konsulat

P. F. CLEEMANN

SKIBSMÆGLERFORRETNING

AABENRAA

telgr. •Cleemann•

tlf. (04) 622182 - telex 52111

*Kammeraternes Hjælpefond
værner om det,
der er fælles for aktive
modstandsfolk*

NB. Sidste tilmeldingsfrist er den 20. november 1988. Tilmelding er bindende.

Tilmelding kan ske til: John Nielsen, Margrethevej 28, Ejby, 4070 Kirke Hylinge, tlf. 02-40 50 87.

Med hilsen

Arrangementsudvalget for Dachau-klubben og 4. Maj-Bussen.

pragtfulde, men vanskelige norske landskab til Gaustablikk Højfjellshotel.

Tirsdag var afslapningsdag med tur til Dalen og Eidsborg med stavkirke og frilandsmuseum og sejltur på Nisser-søen.

Onsdag gjaldt det Kongsberg sølvminer og Heddal stavkirke, der er helt fra 1147-1250 og meget smuk.

Vi havde desuden et hyggeligt træf med et hold handicappede fra Ribelund og glædede os over det arbejde, nogle gør for andre.

Hjemturen gik torsdag over Kristianssand, og vi havde haft en fin tur med den ene skuffelse, at det ikke lykkedes os at træffe norske kammerater.

Lilly

Indvielsesfest

20/9 var vi nået så langt, at vi kunne åbne dørene og sige velkommen til 28 gæster og kammerater i vore nye store, lyse, hyggelige lokaler til et par stykker smørrebrød. Alle var meget overraskede over, så godt og hyggeligt, vi havde fået det nu. Efter 10 år har vi nu fået plads til at kunne samles 30-40, hvor vi før ikke kunne røre os, når vi var 15-20.

Sludderer gik hyggeligt både under spisningen og bagefter ved kaffen, til vi sluttede ved 22-tiden.

FREDERICIA:

10-året markeret ved flere arrangementer

Efter at foreningen har virket i 10 år, har man haft den glæde at kunne flytte ind i nye og bedre lokaler, der giver muligheden for nye aktiviteter. De er beliggende i Vendersgade 30, altså så centralt, at der kun er 2 minutters gang til busterminalen.

Den 20. september arrangerede foreningen et kammeratskabsstævne, og her var afdelingen vært ved en servering.

Den 12. oktober kl. 10-14 fulgte receptionen. Her festede man, da det var på selve 10-års-dagen for afdelingens start, den, der for et par år siden ændrede navn til Sydjysk afdeling. Receptionen var således også en indflytterfest.

Den bredt anlagte fest var af praktiske grunde placeret lørdag den 15. oktober. Man begyndte kl. 17.30 i lokalene Jyllandsgade 8B.

ODENSE:

Nyvalg af formand

Generalforsamlingen medførte, at den hidtidige formand, Richard Andersen, gik af, og nyvalgt blev Erik Gjerding.

Aftenen indledtes med, at Evald Lægteskov valgte til dirigent.

Richard Andersen oplyste i sin beretning, at der i det forløbne år var rejst 19 erstatningssager. Heraf kom 7 hjem med 100% og resten med 50% eller derover. Han oplyste, at det nedsatte fællesudvalg retter en henvendelse til den ny socialminister. Han oplæste den dedikation, som nu sidder på det værelse på 4.Maj-kollegiet, der bærer Petra Petersens navn.

Han rettede en særlig tak til Emmy Eskildsen for hendes store arbejde med at fremskaffe de 10.000 kr., som var en betingelse for at få værelset navngivet som ønsket.

Man vedtog at rette en opfordring til medlemmerne om at skænke bøger, blade og relevante effekter med henblik på oprettelsen af et frihedsmuseum i Odense.

Man vedtog en protest, rettet til fol-

keting og regering i sagen om nazisten Thies Christophersen. Fremover vil også suppleanterne i bestyrelsen blive indkaldt, når der afholdes møder. Da de nødvendige penge er til rådighed, oprettes en blomsterfond. Der blev nedsat et udvalg på 3 medlemmer som støtte for socialsekretæren i hans opsøgende arbejde.

Regnskabet blev godkendt.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Århus: 29. august husket

Da vi i år oplever 45-års-dagen for Danmarks enige nej til den nazistiske besættelsesmagts krav, havde foreningen tilrettelagt dagen som en mindedag. Mærkeligt nok havde ingen andre af

vore foreninger haft samme, nærliggende idé. Man gik i Århus sammen med kollegianerne på 4. Maj-kollegiet, og dermed inddrog man de unge i pro-

4. Maj Kollegiet i Århus. Indgangen set fra Mindelunden. (Foto: Eskild Bergholt).

grammet. Desuden opnåede man, at man kunne bruge kollegiets lokaler til aftenfesten. Der var også rundvisning i kollegiet, og det betød et gensyn, for flere af mødedeltagerne har eller har haft unge familiemedlemmer som kollegianere.

Der er 58 værelser på kollegiet, der er beliggende i nærheden af universitetet, men i øvrigt er kollegiet som bolig for unge under uddannelse ikke blot for studerende på universitetet.

Dagens arrangementer startede i Mindelunden på Skæring Hede, hvor de fem fra sabotagen af Langå-broen blev henrettet. Her var fanerne fra foreningerne i Randers og Århus samt sangforeningen med. Højbjerg blandede sangkor sang Aage Berntsens sang: Alle træer står så stille, og lektor Erik Johannesen, der havde et nært forhold til de henrettede, talte. Vi bringer senere hans tale som artikel.

Man kørte derefter til Vestre Kirkegård, hvor der var kransenedlægninger, der afsluttedes ved monumentet ved kollegiet.

*

Aftenfesten samlede fuldt hus i kollegiets festsal, og her bød kollegianeren Helle Mogensen velkommen, og Højbjergkoret sang en del sange under ledelse af dirigenten Ida Karborg. Aftens tale blev holdt af redaktøren af Pigtraad-Gestapofangen, Johannes Fosmark. Han sluttede med en særlig henvendelse til de unge: - Vi oplever hele tiden, at unge forelsker sig i studiet af besættelsestidens begivenheder. Det gør de, fordi de viser os klart og tydeligt det skel, der er i levevilkårene under diktatur og demokrati. Således er studiet også en vejviser, når hver enkelt skal finde sin vej fremad.

Der var tag-selv-bord, som kollegianerne stod for - og de klarede det godt.

Dagen var båret af en god, kammeratlig ånd, og formanden, Edith Johannesen, havde med kyndig hånd sørget for, at alle enkeltheder i programmet klappe.

F-k.

Repræsentantskabsmøde

Landsforeningen afholdt sit årlige repræsentantskabsmøde 8.-9. september på hotel Molsgården, Vistoft, Knebel.

Alle medlemmer havde adgang til mødet, men kun repræsentanterne havde stemmeret. Referat af mødet følger.

A.P. Møller

I arbejde på de syv have
- under den
syvtakkede stjerne

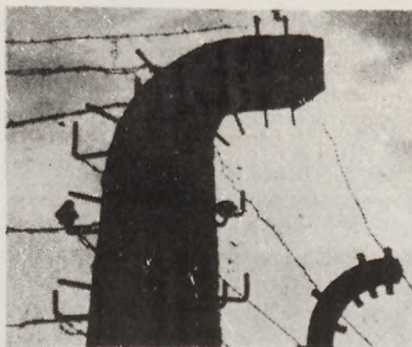

MÆRSK

NEUENGAMME

Årets pilgrimsfærd til Meppen-Neuengamme

I dagene 2. til og med 5. september 1988 foretog Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme sin årlige pilgrimsfærd til lejrene ved Emskanal og Neuengamme.

Fredag den 2. september mødtes deltagerne fra København og Sjælland kl. 6.30 i Ingerslevgade, hvor bussen ventede med Leif Sørensen ved rattet. I det milde septembervejr gik turen sydpå via Gedser-Travemünde til Meppen.

Lørdag den 3. september var hviledag. Kammeraterne benyttede lejligheden til at bese de gamle, kendte ting i Meppen. Broen over Ems, som de gamle »Häftlinge« alle kan huske m.m. Om

aftenen mødtes vi med Fynsholdet, der var indkvarteret på hotel i Dörpen, og her samledes ialt 75 til en festlig kammeratskabsaften.

2 svenske gæster

Her rettede foreningens sekretær N. O. Køster en tak til de fremmødte og fremhævede betydning af, at pilgrimsfærd gennemførtes hvert år. En særlig tak rettedes til Jan Tingdal og hustru fra Hälsingborg, der deltog i færd, som repræsentant for Bernadotte-De-tachmentet.

Aftenen sluttede, efter at Astrid B. opførte et lille nummer (på røde sokker) og gav lagkage til hele selskabet. En dejlig givtig aften.

Søndag den 4. september kørtes samlet fra Meppen til kz-kirkegården i Dalum, hvor Helge Hansen indledte med at byde forsamlingen velkommen. Derefter nedlagde kranse, og forsamlingen sang første vers af »Altid frejdig«.

Fra Dalum fortsattes til kz-kirkegården ved Versen. I Versen er der stadig fængsel. Men der er intet tilbage af den tidligere lejr. Ved den danske mindesten ved indgangen til gravpladsen talte

Faneoptøget tager opstilling i Dalum
(Foto: K. Helmer Jørgensen)

N. O. Køster, selv tidligere fange i Versen. Vi gik nu til hovedmonumentet, hvor »Svigerfar« - der nu er 90 år - holdt en meget manende tale, i hvilken han først og fremmest gav udtryk for, hvor vigtigt det er, at de kommende generationer er med til at værne om den tradition, som pilgrimsfærden er udtryk for. »At værne om frihed og fred.« Det rorte os dybt.

Fra Versen fortsattes til Dörpen, hvor der blev gjort ophold med spising. Fra Dörpen fortsattes til Esterwegen. Her gik forsamlingen samlet op til mindstenen for Carl von Ossietzky (1889-1938), hvor Gravengaard, Fredericia, meget bevæget talte om denne, udfra en film, Gravengaard havde set i maj i år. Fortalte om Røde Kors besøg, under hvilke frygtelige forhold Ossietzky levede, om hvordan dette besøg dog havde udvirket, at Ossietzky blev ført til Berlin, hvor han alligevel i 1938 døde af de sygdomme og den brutalitet, han var blevet udsat for på dette sted. Hans forseelse? Han var pacifist! Hovedtalen blev holdt af Mogens Pedersen, som omtalte lejren som en særlig lejr, hvor fanger blev uddannet som overfanger, kaldet »kapoer«, »blokældste« o.s.v. Der har aldrig været danske fanger her, men M.P. fortalte, at det alligevel var væsentligt, at vi stadig kommer her hvert år, da det har været på tale at nedlægge denne mindelund.

Et »Moorsoldaten-museum« er på vej

I Pappenburg beså vi Moorsoldaten-

museet. Her blev vi modtaget af museets leder Kurt Buck. Han beklagede den begrænsede plads, der var i lokalerne. Men det ville der blive rådet bod på, idet myndighederne har stillet en stor barak til rådighed for museet, som ventes indviet i løbet af det kommende år. Trods den begrænsede plads, er museet interessant, smukt og overskueligt indrettet. Desuden forefindes et righoldigt bibliotek samt dokumentations- og billedsamling. Museet omfattes med stor interesse af de lokale myndigheder, skoler, værnepligtige m.m.

Nu var Neuengammeferien vært ved et fælles kaffebord i den nærliggende kro »Det gyldne anker«. Her takkede Køster Kurt Buch for omvisningen og fremhævede, at vi fra dansk side satte det arbejde, der udførtes her, meget højt!

Mandag morgen kørtes tidligt fra Meppen. Ankomsten til Neuengamme, der var beregnet til kl. 12.00, blev noget forsinket på grund af NATO-øvelse. Man måtte køre efter de lange konvojer af militære køretøjer.

I Neuengamme havde vi den glæde, at medlemmer fra Jyllandskorpset deltog i højtidelighederne. Holdet fra Jyllandskorpset havde forinden beset Dokumentenhaven, der var åbnet til ære for os, hvor Hans Bøjlund havde vist rundt.

Den store forsamling gik derefter samlet til monumentet efter først at ha-

ve lagt krans ved Danmarksstenen. Ved monumentet talte Hans Bøjlund Sørensen, Kolding.

Der nedlagdes krans og blomster, og forsamlingen sang »Altid frejdig«. En række af vore tyske kammerater var mødt op i Neuengamme.

Vi fortsatte til Klinkerværket (teglværket). Det store kompleks er nu fredet og inddraget under museet i Neuengamme. Der er lagt nyt tag på alle bygninger, og der blev arbejdet på færdiggørelsen af tagene. Endnu er museet ikke rykket ind i bygningerne, da de fornødne midler ikke er blevet bevilliget endnu.

Fra teglværket fortsattes til krematoriepladsen, hvor Helge Hansen talte.

Derefter nedlagdes krans, og forsamlingen sang »Altid frejdig«.

Efter besøget i Neuengamme fortsattes til Zollenspieker Fährhaus, hvor foreningen var vært ved en god og rigelig fællesspisning.

Efter et kammeratligt samvær tog vi afsked med medlemmerne fra Fyn og Jyllandskorpset (deltog med 35 mand) samt deltagerne fra Jylland, der kørte i egne biler.

Ved alle højtidelighederne deltog fannerne fra Erhvervshæmmede i Odense, Sachsenhausenfangerne og Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme.

N.O.Køster og Kaj Christensen

RAVENSBRÜCK

Repræsentanter for 16 nationer var samlet til møde i Hamborg

Ravensbrücks Internationale Komite har holdt årsmøde

Ravensbrücks Internationale Komité afholdt sit årlige møde i Hamborg i maj, hvor medlemmer af den tyske modstandsbevægelse og VVN (Vereinigung der Verfolgten des Naziregimes) gjorde deres yderste for at give os det bedste indtryk af Hamborg. Borgmester Dr. von Dohnanyi holdt en reception for de 16 nationers delegerede på rådhuset, og pressen, radio og TV dækkede møderne udførligt. Selv vejrguderne var velviljige, så de lange alleer af grønne træer, blomstrende kastanier og frugttræer lå

badet i sollys. Hvis jeg ikke i 1947 havde set Hamborg ligge i ruiner, ville jeg have troet, at denne rene, velhavende udseende by havde set sådan ud i hundrede år.

Klara Sørensen og jeg blev modtaget af en lille rund, energisk dame, Ille Wendt (navnet Ille stammede fra hendes lange illegale tid under Hitler). Hun var nu 80 år og organisatoren i Hamborg, der assisterede vor vicepræsident Gertrud Müller fra Stuttgart, der havde gjort et fantastisk arbejde med at få arrangeret vort møde i Vesttyskland og rejse de fornødne penge.

Møderne blev afholdt i Haus des

Sports, hvor vi også spiste. Først på dagsordenen var to enslydende breve til generalsekretær M. Gorbatjov og præsident Reagan, opfordrende dem til på topmødet at fastlægge aftalerne fra mødet i december 1987.

Dernæst aflagde de delegerede beretninger om, hvad deres respektive foreninger i det forløbne år bl.a. havde bidraget til for at bekæmpe neonazismen og for fred og forståelse mellem nationerne. Møderne sluttede med en indtrængende opfordring til de forskellige landes regeringer om at bekæmpe neo-nazisme og racisme under alle former og befordre nedrustning både af konventionelle, kemiske og atomvåben.

Skolen i Bullenhuser Damm som museum?

Men det var udenfor møderne, at vi fik de største indtryk. Vort første besøg var til Bullenhuser Damm skolen. Det var dér, at 20 jødiske børn fra 5-12 år gamle blev hængt 20. april 1945 (Hitlers fødselsdag), efter at de havde været benyttet som forsøgskaniner for tuberkulose-eksperimenter. Samtidig blev de to franske fangelæger og de to hollandske sygepassere, der havde passet dem, hængt, såvel som 24 sovjetiske krigsfanger. Dette foregik i skolens kælder, og nogle år efter krigen blev skolen taget i brug under navnet Janusz Korczak-skolen. Forbrydelserne, der var begået dér,

var næsten glemt, indtil Günther Schwarberg i 1979 i »Der Stern« i en artikel afslørede de grupvækkende forbrydelser.

På samme tid fik han opsporet mange dokumenter, der enften var »glemt« eller meget godt skjult, så han fandt frem til forældre eller slægtninge til de henrettede børn og berettede om deres skæbne. Og da skolen blev lukket i 1987, oprettede han et museum dér, og det er rystende. Samtidig forsøgte han og advokat Barbara Hüsing at bringe de skyldige, SS-lægerne og de, der var ansvarlige for mordene, for retten. Det er blevet dem en livsopgave, foruden at de kæmper for at bevare skolen som et permanent museum og har anmodet Hamborg senat om ikke, som det har været på tale, at sælge eller leje skolen ud til varehus.

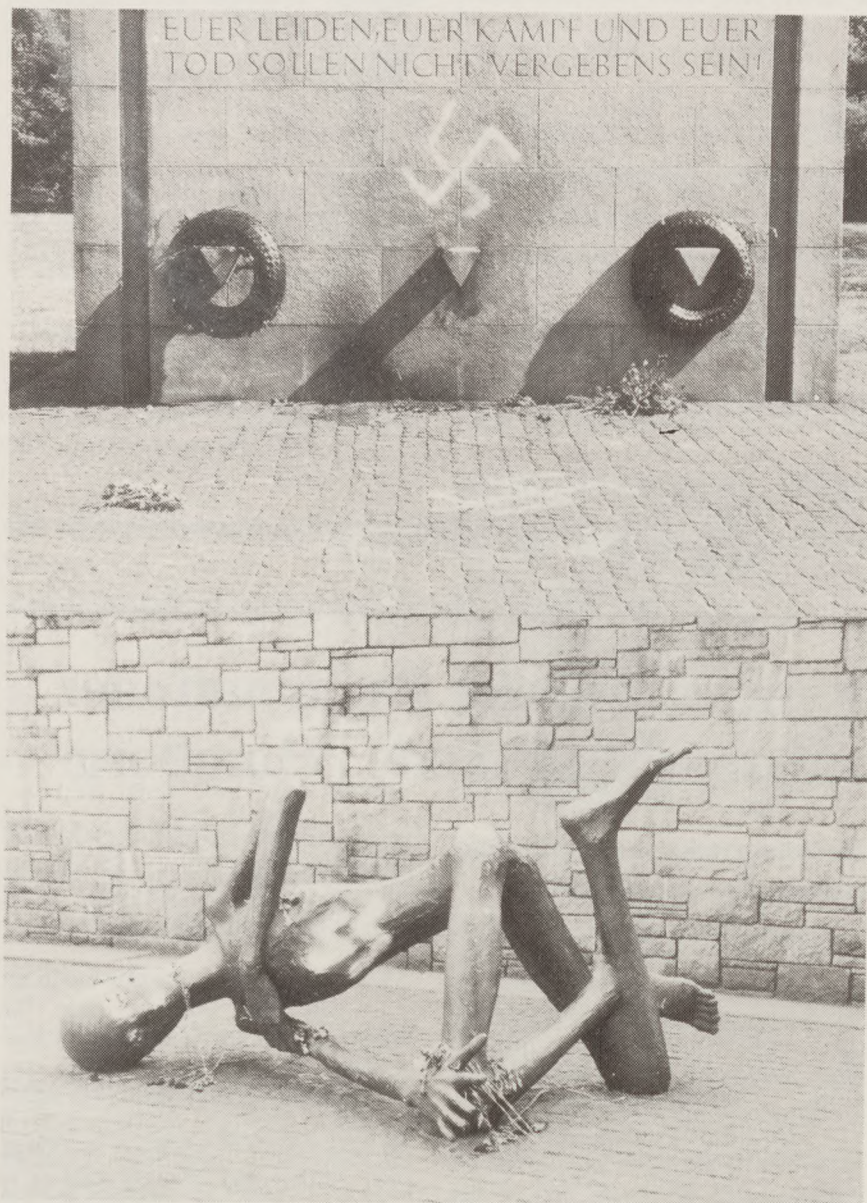
Bag skolen er der en rosenhave med et monument for de sovjetiske soldater og en mindetavle for hvert barn med billede og data, og her plantede de delegerede hver en rosenbusk for at hædre beboernes minde.

Usmagelig nazichikane

Der var meget stille i bussen, da vi kørte til vort næste bestemmelsessted, mindesmærket ved den tidligere koncentrationslejr Neuengamme. Der var arrangeret et møde med franske fanger fra lejren og deres pårørende, og den franske konsul var til stede. Men der ventede os et nyt chok. Da kransene blev nedlagt og det franske flag blafrede i vinden, var der bag flaget det tydelige omrids af et hagekors. I nattens løb var der blevet malet et stort hagekors på den høje søjle samt ridset SS-tegn på en nærliggende metalskulptur. Hagekorset var blevet vasket af så godt som muligt, men det var atter et makabert bevis på, hvordan neo-nazismen arbejder. Det var næsten for meget på én dag, og det var en lise at gå i den smukke park, der er anlagt bag monumentet, og hvor de brede gangøer er blevet anlagt af unge mennesker fra hele verden.

Den næste eftermiddag var også historisk og bragte fortid og nutid sammen i Irma Thälmanns person. Vi nedlagde en krans ved mindesmærket for nazismens ofre på kirkegården Ohlsdorf og dernæst en i mindelunden for den tyske modstandsbevægelses ofre.

Vort næste besøg efter kirkegården var Ernst Thälmanns museet, der er oprettet i hans tidligere beskedne hjørnehus, der ligger på pladsen, der nu er

14. maj 1988 i Neuengamme: Da »Den internationale Ravensbrück Komite« og en fransk gruppe fra Neuengamme lagde krans, var der i nattens løb af neonazister påmalet hagekors og SS-runer.

opkaldt efter ham. Planen var, at Irma skulle tale i museet, men det blev ikke til noget, og da museet ikke havde plads nok til at servere kaffe til vor forsamling, blev vi kørt til Fiete-Sculz Zentrum, hvor vi havde en ualmindelig hyggelig kaffeslabberas med en senior kreds af tidligere modstandsfolk. Jeg sad ved siden af Irma, der er enke efter sit andet ægteskab, og som virker lidt trist, resigneret og sky.

Men eftermiddagen gik på hæld, og vi blev nu delt op i grupper, der skulle spise aftensmad forskellige steder. Klara og jeg kom ud til Hamborgs forstad Poppenbüttel. Det var et grønt og frodigt landskab med gamle træer, og på min forespørgsel, om de mange træer i Hamborg havde overlevet eller var nyplantede, fik jeg det svar, at træerne havde overlevet bedre end menneskene og bygningerne.

I Poppenbüttel besøgte vi de to resterende huse, alt hvad der er tilbage af de såkaldte »Plattenhäuser«, deri 1944 blev bygget i huj og hast til de udbombarderede arbejdere fra Hamborg, der var nødvendige for at byen overhovedet kunne fungere. De såkaldte »Plattenhäuser« var af betonplader, der blev fremstillet i Neuengamme-lejren og i Poppenhüttel blev samlet af kvindelige fanger fra Sassellejren, et hårdt arbejde, som mange ikke overlevede.

Det ene hus var et dobbelt-hus, og den ene halvdel var bevaret, som det var i 1944, og den anden halvdel er indrettet som museum, hædrende fangerne fra Sassellejren. Direktøren og hans kone holdt et detaljeret og interessant foredrag om de daværende forhold.

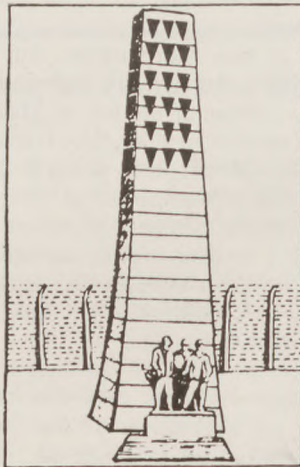
En følelse af fællesskab

Det var en meget positiv aften. Det var unge mennesker, der havde arrangeret det bugnende aftensmåltid, og der kom flere gæster langvejs fra for at møde os og stille os mange spørgsmål, og der var en følelse af fællesskab og bevidsthed om at være på vagt for at bekæmpe neo-nazismen. Det bødede på de tragiske henvendelser fra fortiden, som vi havde bevidnet, og det nutidige makabre tegn i Neuengamme. Det var en god afslutning på vort besøg i Hamborg.

Ragna Hamilton

SACHSENHAUSEN

Besøg i Sachsenhausen og Ravensbrück

Landsforeningen af Sachsenhausen-fanger, Odense afdeling, arrangerede »pilgrimsfærd« med bus til Sachsenhausen og Ravensbrück den 25.-29. juli.

Foruden kammerater, hustruer og enker deltog nogle børn, svigerbørn og 4 børnebørn af kammeraterne, hvad der bestemt ikke formindskede den gode og kammeratlige stemning under hele rejsen.

Sachsenhausen- og Ravensbrücklejrens museer og mindesmærker blev besøgt.

RAHBEEKFISK

(P. RAHBEK HANSEN) A/S

FILLET FACTORY COLD STORE & FREEZING PLANT

DK-7000 FREDERICIA . DENMARK

I Sachsenhausenlejren nedlagdes kranse ved mindesmærket og i den danske afdeling af museet.

I Sachsenhausenlejren nedlagdes kranse ved mindesmærket og i den danske afdeling af museet.

Peder Søgård talte ved mindesmærket og sagde, at efter hans mening gav

På vej til mindesmærket i Ravensbrück
(Foto: Peder Søgård)

Karl Heinz Neumann

Karl Heinz Neumann blev 85 år. Han blev født og voksede op i Hannover, og han blev en ret kendt skuespiller. Han blev indkaldt til militærtjeneste i en alder af 40 år. Han blev placeret på Frederiksberg hospital på Nylandsvej, og her fik han nøglerne til kælderen, hvor de sårede danske modstandsfolk var anbragt.

Da han hadede nazisterne, var det ham en glæde at kunne hjælpe de danske fanger, og det gjorde han dels ved at omgås dem på en menneskelig måde, dels ved at besørge deres breve og meddelelser ind og ud, så han blev bindeledet mellem modstandsbevægelsen og lazarettet.

At disse oplysninger ikke bygger på hverken rygter eller løs snak fremgår af flere breve og erklæringer. Det kan også nævnes, at Eugen Kofod Jensen i sin lille bog: »4 måneder i kælder celle« har et helt kapitel om Karl Heinz Neumann. Han kalder kapitlet: »Et sendebud«.

Tyskerne og deres håndlangere havde konkrete planer om at myrde de danske fanger, hvis det kom til kapitula-

4 børnebørn i bussen på vej hjem den 29. juli.

vore kammeraters død nogle forpligtelser. Forpligtelsen til at bekæmpe enhver trussel om opståen af nynazisme. Begivenheder i den sidste tid viste desværre, at denne kamp ikke er overflødig.

Men, påpegede han, en anden frygtelig trussel måtte vi også bekæmpe: Faren for en altødelæggende atomkrig.

Ligesom en alliance af talrige magter under II Verdenskrig blev skabt og besejrede Hitlerfascismen, således måtte en alliance atter skabes - først og fremmest med deltagelse af USA og Sovjetunionen, en alliance, der skulle gennemføre følgende proces:

1. Hurtigst muligt totalforbud mod kernevåbenforsøg.

2. Fortsat kernevåbennedskæringer og destruktion af alle kernevåben, indtil målet: en kernefri verden er nået.

3. Forbud mod udnyttelse af verdensrummet til militære formål.

4. Forbud mod kemiske og lignende krigsmidler og ødelæggelse af alle lagre deraf.

5. Nedrustning på alle andre våbenområder.

6. Den strengeste kontrol med opfyldelsen af disse overenskomster.

Han takkede derefter kammeraterne for deltagelsen i pilgrimsfærden og takkede DDR's myndigheder for oprettelsen og vedligeholdelsen af mindesmærket og museum.

I Ravensbrück beså vi ligeledes museum og mindesmærke. Ravensbrück-kammeraterne Anne Marie Henriksen og Astrid Blumensaadt lagde en krans

ved mindesmærket, og Astrid Blumensaadt sagde:

92.000 kvinder og børn døde her i de få år, Ravensbrücklejren bestod fra sidst i trediverne til krigens slutning. Det var en frygtelig død, og det var frygteligt for os, når en af vore kammerater døde, og vi, der kæmpede for at overleve, var bange for at dø så langt hjemmefra.

En af vore store digtere har sagt: »Min egen dag er kort, men slægtens lang...«. Sådan er det for os. Mange af os har nu nået en alder, hvor vi snart må strække våbnene, men så må de næste generationer kæmpe videre. Vi troede, at vi havde besejret fascismen, men overalt i verden, hvor et samfund har nået en vis udvikling, dukker fascismen op, og de erfaringer, vi har fået, må vi give videre til de unge.

Vi troede på en fred for hele verden, da krigen var forbi, men vore fjender tjener på at ruste, de vil kun krig og ønsker ikke fred, så derfor må vi stadig kæmpe for at forandre den verden, der vil dræbe, og fortsætter vi kampen for det, vore kammerater døde for, så vil de ikke blive glemt.

Æret være deres minde.

Rejsen afsluttedes med turistbesøg i Potsdam, sejlads på Müggelsee, besøg på Pergamonmuseet m.m.

Palasthotellet var lutter luksus, guiden dygtig og chaufføren lidt af en oplevelse. Efter en stor oplevelse vendte vi hjem.

Peder Søegård

tion, men Karl Heinz kom dem i forkøbet ved at lukke dørene op for de 5 danske fanger, så de kom på fri fod med det samme.

Efter befrielsen optrådte han på en række varieteer og medvirkede i 16 danske film. Nogen tid kørte han som cykelbud for et trykkeri, og i 16 år var han pølsemand, først på Frederiksberg, siden på Vesterbro og sidst på Tåstrup station, hvorefter helbredet satte en stopper for hans virke.

Hans venner skaffede ham dansk statsborgerret og en deraf følgende folkepension. De sidste år boede han i beskyttet bolig på plejehjemmet i Bystævneparken.

Gid, der havde været mange blandt de grønne af hans slags.

F-k.

Poul Hedegaard

Fhv. bagermester Poul Hedegaard, Thyholm, blev 73 år. Poul Hedegaard, der var fra Søndbjerg, blev landbrugsuddannet bl.a. på Asmildkloster Landbrugsskole. Derefter blev han udlært som bager i faderens virksomhed i Søndbjerg. I 1951 overtog han forretningen og drev den indtil for få år siden.

Han var under besættelsen medlem af modstands- og sabotagegruppen på Thyholm. Den blev ledet af købmand Krabbe og talte bl.a. den senere indenrigsminister H. C. Toft blandt sine medlemmer. Gruppen modtog våben og foretog sprængninger af banestrækninger på Thybanen.

Efter befrielsen var Poul Hedegaard i mange år medlem af hjemmeværnet. Han var en ivrig skytte og i bestyrelsen for skytteforeningen.

Frode Lund Hvalkof

Generalmajor, kammerherre, Frode Lund Hvalkof, blev 95 år.

Frode L. Hvalkof valgte - ligesom sin far, der var oberst - en militær løbebane. Hans våben var artilleriet, og her avancerede han til chef for 2. Artilleri-afdeling. I årene 1931 til 1935 var han adjutant hos kong Christian d.X.

Under besættelsen var Frode Hvalkof blandt den gruppe officerer, der fik til opgave at danne Den danske Brigade (Danforce) i Sverige. Da enheden efter krigen vendte tilbage til Danmark, var han chef for den.

Han blev senere chef for Grænsebevogtningen og garnisonskommandant i Århus.

Palle Voigt

Journalisten, kommunalbestyrelsesmedlem, Palle Voigt, Hvidovre, er død. Palle Voigt, der blev 61 år, delte sit liv ligeligt mellem journalistik og politik. Bortset fra nogle korte perioder arbejdede han i 29 år på sportsredaktionen på Ritzaus Bureau, og døden indhentede ham i Nyborg under dækningen af cykelløbet Danmark Rundt.

Fra sin tidlige ungdom var Voigt stærkt politisk interesseret, og som medlem af den kommunistiske ungdomsorganisation kom han hurtigt ind i modstandsarbejdet under krigen. Han måtte flygte til Sverige, hvor han fuldendte sin skolegang med studentereksamen fra Den Danske Skole i Lund. Palle Voigt fulgte Aksel Larsen, da han brød med det kommunistiske parti, og var med, da SF blev stiftet.

BØGER

En bog om Danmarks 1000 nazister

Når der skal være kommunevalg i 1989, har de danske nazister til hensigt at stille op i København, Aalborg, Randers, Sorø og Greve.

I disse byer arbejder der nazistiske celler, og selv om nazisterne næppe kan erobre mandater, vil de dog gennem selve valgdeltagelsen opnå at få deres parti, Danmarks Nationalsocialistiske Bevægelse, »legaliseret«.

Det fremgår af en lille bog, »Kan det ske igen?«, som forfatteren og journalisten Povl E. Nørager har skrevet.

Bogen udsendes af forlaget Tommeliden i samarbejde med organisationen »Folkebevægelsen mod Nazisme«, der blev startet den 5. maj i år.

Poul E. Nørager mener, at antallet af aktive nazister i Danmark ikke udgør mere end omkring 100, hvortil måske skal lægges et antal »partifunktionærer« på omkring 60. Dertil kommer en del »registrerede sympatisører«, men de egentlige nazister i Danmark i dag tæller nok højst 1000 personer.

Ikke desto mindre har Nørager skrevet sin bog som en advarsel mod dem, for »nazismens vanvid blev ikke smadret i Führerbunkerens i 1945«. Nazismen lever stadig og er dødsensfarlig for dig og mig, siger han.

En dag i marts

Roman om bombardementet af Shellhuset.

Ny bog udgivet af Gyldendal (198 kr.) (Peder Hove).

Den fortæller om dramaet og de menneskelige tragedier, der fulgte med aktionen, som trods alt var både triumf og tragedie. Den sparede formentlig en masse menneskeliv i det sidste krigsår.

Lullu

En meget ungdommelig bog, skrevet af en ung forfatter, Cæcilie Lassen. Forlaget Borgen. 325 sider, 198 kr.

Hovedpersonen er en ung pige, der kun 16 år gammel kommer ind i modstandsbevægelsen.

Moderens største savn under krigen er rigtig kaffe. Faderen vil, hvis han endelig ønsker at arbejde, til Tyskland for at finde det.

Lullu klarer sig gennem ved at tage arbejde uden for skoletiden. Hun svigtes af veninden og skolen. Familien forstår hende slet ikke, mindst af alt, da hun må gå under jorden og mister kontakten med familien.

Efter krigen vender hun tilbage til skolen uden større armbevægelser.

VMJ

To drenge på 16 år

På forlaget Klim i Århus har lærer Bent Pedersen udgivet en bog, der fortæller om to drenge på 16 år. Den ene, Knud, er stukket af fra Livø, hvor han har været anbragt, fordi han er lettere åndssvag. Drengene oplever besættelsestidens forskellige grusomheder og deres tilværelse under barndommens små kår.

Man oplever deres udvikling fra drenge til mænd, herunder Knuds tilfangetagelse.

Det er en debutbog, der ikke er helt, som man er vant til med besættelsesbøger, men det er en interessant roman om ungdommen dengang.

VMJ

Pigtraad-Gestapofanger

Nummer 5. Oktober 1988

ADRESSE- LISTE

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Fmd.: Villy Mørk Jensen, Sjørringvigvej 6, Sjørring, 7700 Thisted. 07 97 12 71.

Sekr.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse.

Kass.: Bernth Johannesson, Jacobysallé 16, 2th., 1806 Frederiksberg C, 01 31 86 86.

Bestyrelse: Villy Karlsson, Helge Kierulff, Hans Andersen, Else Drejer, Birgit Fischermann, Ove Laursen, Peter Møller Madsen, Erik Jensen, Birgit Lærche, Lilian Olsen og Poul Nielsen.

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev 03 86 55 59.

Kass.: Ernst Steen, Vendersgade 6, 1363 København K 01 12 85 95.

Sommer: Møststien 6, Vester Lyng, 4500 Nykøbing S. 03 41 01 20.

Odense: Carl Aage Hansen, Kærmindevej 25, 5000 Odense. 09 12 71 99.

Århus: Fmd.: Knud Andreasen, Brønshøjvej 11, Hyllested, 8400 Ebeltoft. 06 33 60 61.

Kass./sekr.: Arnold Sejersen, Jægergårdsgade 138, 2., 8000 Århus C. 06 13 07 65.

Aalborg: G. Hansen, Østre Allé 47, 9000 Aalborg. 08 12 73 63.

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: Poul Nielsen, Bavnebjergspark 6, 3520 Farum. 02 95 22 08.

Kas.: Ernst Nielsen, Firkovvej 42, 2800 Lyngby. Giro 6 45 87 18. tf. 02 87 09 58.

Socialsekretær: Otto Laugesen, Snerlevej 27, 7900 Nykøbing Mors. 07 72 02 27.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Kst. fmd.: Bernth Johannesson, Jacobys Allé 16, 2.th., 1806 Frederiksberg C. 01 31 86 86.

Kass.: Richard Tue Andersen, Randersvej 75, 8200 Århus N. 06 16 92 42. Giro 5 43 27 23.

Omegnsafdelingen:

Fmd.: Johan Kanding, Smedetoften 38, 2400 Kbh. NV. 01 10 61 49.

Socialsekr.: Kaj Wadsbach Pedersen. Træffes på kontoret: Kongevejen 252, 3.sal, 2830 Virum. 02 85 58 98. Giro 8 81 17 88. Tirsdag og torsdag 9-13. Ferielukning: 15/6-15/8.

Esbjerg afd.: Fmd.: Viggo Hansen, Palnato-kes Alle 19, 6700 Esbjerg. 05 14 27 58.

Kontor: Centret, Skolegade 54, 6700 Esbjerg.

Åbent hver onsdag kl. 14-17.

Sydøstjysk afd.: Fmd.: Jens Jac. Jensen, Ullerupdalvej 217, 2., 7000 Fredericia. 05 92 54 57.

Kontor: Kongensgade 31 A, tf. 05 93 29 73, åbent tirsdag 14-16.

Socialsekretær: Kai Ibsen, Skovparken 38 B, 6000 Kolding. 05 52 82 43.

Kolding: Kontor: Koldinghus, Staldgården. Åbent 2. og 4. torsdag kl. 14-17. 05 53 18 84.**Odense afd.:** Kontor: Giersingvænget 24, 5220 Odense SØ, tf. 09 15 98 27. Åbent hver onsdag kl. 9.30-12.

Fmd.: E. Giersing, L.A. Ringsvej 92, 5230 Odense M, tf. 09 14 27 16.

Socialsekretær: Richard Andersen, Giersingvænget 24, 5220 Odense SØ. 09 15 98 27.

Kass.: Ruth Giersing, L.A. Ringsvej 92, 5230 Odense M, tf. 09 14 27 16.

Sydfyns afd.: Louis Artéll, Brændeskovvænget 7 B, postbox 251, 5700 Svendborg. 09 22 37 00.

Aksel Jørgensen, Vornæsvej 33, 5700 Svendborg. 09 54 12 29.

Sjællands afd.: Ove Laursen, Moseskrænten 3, Ganløse Bund, 2760 Måløv. 02 18 30 46.**Aalborg afd.:** A.J. Jørgensen (Åbo), Lemvigvej 67, 9220 Aalborg Ø. 08 15 70 82. Centrets adresse: Østerbro 38, 9000 Aalborg. 08 12 16 19. Åbent tirsdage 10-12, torsdage 10-12 og 14-17.**Århus afd.:** Alfr. Bertelsen, C.F. Jessensvej 1, Århus N. 06 16 63 18.

Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. 06 16 63 18 i åbningstiden: Tirsdag og torsdag kl. 10-12.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Axel Lauritzen, Lundtofteparken 42, 2.tv., 2800 Lyngby. 02 88 12 42.

Kass.: Else Bentzen, Nørre Boulevard 62, 8900 Randers, tf. 06 42 69 61.

Randers afd.: Fmd.: Frode Greve Rasmussen, Lyngdalvej 18, 8500 Grenå. 06 30 90 76.

Kass.: Ejnar Hulten, Møllevej 69, Hornbæk, 8900 Randers. 06 41 81 81.

Sjællands afd.: Fmd.: Jens Thomsen, Skottegården 15, 2770 Kastrup. 01 50 48 61 og 01 50 09 70.

Kass.: Giro 1 70 30 72.

Århus afd.: Fmd. Edith Johansen, Hougårdsvej 58, II, 8220 Brabrand. 06 26 15 19.

Kass.: Elisabeth Thorsen, Irisvej 2, 8400 Ebeltoft. 06 34 17 82.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse. 02 48 56 74.

Kass.: Sallé Fischermann, Bernstorffsvej 155, IIth., 2820 Gentofte. 01 64 51 74.

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, Sjelør Boulevard

12, 2.tv., 2450 Kbh. SV. 01 16 60 98.

Kass.: Carl Adolf Sørensen, Egernvej 24, 8270 Højbjerg. 06 27 23 47.

HORSERØD

Fmd.: Villy Karlsson, Toftekærsvvej 116, 2860 Søborg. 01 69 86 62.

Kass.: Kaj Birkemose Petersen, Gl. Køge Landevej 251B, I-dør 2., 2650 Hvidovre. 01 49 20 62.

NEUENGAMME- FORENINGEN

Fmd.: Villy Mørk Jensen, Sjørringvigvej 6, Sjørring, 7700 Thisted. 07 97 12 71.

Kass.: Søster Lærche, Immerkær 25, 2.tv., 2650 Hvidovre. 01 75 58 03.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

Astrid Blumensaadt, Carlsgade 5, 5000 Odense C. 09 12 79 08.

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Peder Sægård, Amerikavej, 7.4. th., 1756 København V. 01 23 02 14

Kass.: Emmy Eskildsen, Nansensgade 22, 5000 Odense C. 09 11 92 52.

Odense: Evald Lægteskov, Åsumvej 128, 5240 Odense NØ. 09 10 24 15.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bagsværd. 02 98 11 77.

Kass.: Ingemar Berthelsen, Landlystvej 72, 2650 Hvidovre. 01 75 97 13.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Fischermann, Toftekærsvvej 28 C, 2820 Gentofte. 01 65 82 12.

Kass.: Herman Ebstein, Gerlevej 15, 2700 Brønshøj. 01 28 27 15.

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejers af De Erhvervshæmmede. 12 senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8582 Anholt by. Henv. til: De Erhvervshæmmede Fra Frihedskampen, Skovvangsvej 220, 8200 Århus. Telefon 06 16 63 18, kl. 10-12. Mandag - torsdag. Ansøgning om ophold i højsæsonen skriftligt senest den 15. februar.**Kegnæs:** Ejers af Kammeraternes Hjelpefond. Se øverst bladets side 2.**Nors Hovedgård:** Selvejende institution. 12 senge. Adresse: Hindingvej 38, Nors, 7700 Thisted. Henv.: Alex Bindeballe, 07 98 11 95.**Smidstruphytten:** Ejers af Foreningen af Gestapofanger fra Besættelsen. 4 senge. Henv. til: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse. 02 48 56 74.